

Farklı Kademelerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Nomofobi Düzeyleri

Nomophobia Levels of Students Studying at Different Levels

ÖZET

Bu çalışma ile Denizli merkez ilçelerinde 2022-2023 eğitim yılında resmi ortaokul, liseler ve BİLSEM'lerde öğrenim gören öğrencilerin nomofobi düzeyleri ve nomofobi düzeylerinin demografik özelliklere göre durumunun ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırma nicel ve betimsel tarama modelindedir. Kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle 1723 öğrenciye ulaşılarak ve "Nomofobi Ölçeği" kullanılarak veriler toplanmıştır. Öğrencilerin nomofobi düzeyleri büyük ölçüde ve genel olarak orta düzeydedir. En yüksek düzey iletişim kuramama boyutundadır. Bunu sırasıyla bilgiye erişememe ve rahatlıktan feragat etme boyutları izlemiştir. En düşük ortalama ise "Hafif" derecesinde çevrimiçi bağlantıyı kaybetme boyutundadır. Öğrencilerin nomofobi düzeylerinin kendisine ait oda durumu, evde yaşayan insan sayısı ve ailenin aylık gelir düzeylerine göre farklılık göstermemiştir. Ancak cinsiyet, yaş, okul türü, sınıf ve kullandıkları sosyal ağ sayılarına göre anlamlı farklılık göstermektedir. Cinsiyetlerine göre bütün boyutlarda ve genel olarak kızların erkeklerden daha yüksek düzeyde nomofobi yaşadıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin yaşlarına göre nomofobi düzeylerinin diğer yaşlara göre 14-15 ve 16-17 yaşlarındaki öğrenciler lehine yüksek olduğu görülmüştür. Küçük yaşlardaki öğrencilerin ve 18-19 yaş grubu öğrencilerinin de üst öğrenime hazırlık yaptıkları için daha kontrollü oldukları ve bu nedenle de nomofobi düzeyleri daha düşük çıkmıştır. Öğrencilerden ortaokul fen liseleri ve BİLSEM öğrencilerinin diğer okul türlerindeki öğrencilere göre nomofobi düzeylerinin daha düşük olduğu saptanmıştır. Sınıf seviyelerine göre 12. Sınıf dışında liselerdeki sınıfların nomofobi düzeyleri yüksektir. Öğrencilerin nomofobi düzeylerinin sosyal ağ kullanım sayısı ve günlük cep telefonu kullanım süresinin artmasıyla arttığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Nomofobi, Telefon, Teknoloji, Öğrenci, Eğitim

ABSTRACT

With this study, it was aimed to reveal the nomophobia levels and nomophobia levels of the students studying in official secondary schools, high schools and BİLSEMs in Denizli central districts in the 2022-2023 academic year according to their demographic characteristics. The research is in the quantitative and descriptive survey model. Data were collected by reaching 1723 students using the easily accessible sampling method and using the "Nomophobia Scale". The nomophobia levels of the students are largely and generally moderate. The highest level is in the dimension of not being able to communicate. This was followed by the dimensions of not being able to access information and giving up comfort, respectively. The lowest average is the extent of losing online connection in the "Mild" rating. The nomophobia levels of the students did not differ according to their room status, the number of people living in the house and the monthly income level of the family. However, it differs significantly according to gender, age, school type, class and the number of social networks they use. It has been determined that girls have higher levels of nomophobia than boys in all dimensions and in general according to their gender. It was observed that the nomophobia levels of the students according to their ages were higher in favor of the students aged 14-15 and 16-17 compared to other ages. Young students and 18-19 age group students were also more controlled because they were preparing for higher education, and therefore nomophobia levels were lower. It was determined that the nomophobia levels of middle school science high school and BİLSEM students were lower than students from other school types. According to the grade levels, the nomophobia levels of the classes in high schools except the 12th grade are high. It was determined that the nomophobia levels of the students increased with the increase in the number of social network usage and daily mobile phone usage time.

Keywords: Nomophobia, Telephone, Technology, Student, Education

GİRİŞ

İnsan yapısı gereği her daim iletişimde ve etkileşim halinde olmak ister. Birey içinde olduğu zaman diliminde kendi ihtiyaçlarına cevap verilmesi yani temas kurması için bulunduğu ailede ve çevrede bulamadığı iletişim ve etkileşimi sanal alemde kurmaya çalışabilir. Peki temas ne kadar olacak?, kiminle olacak? bunun bir dengesi var mı?. Bu sorulara verilecek cevaplar değişken olup maalesef bunun optimum bir ayarı bulunmamaktadır. Günümüzde

Adem Çilek¹
Özgür Özgüray²
Sinan Demircan³
Ayşegül Özgüray⁴
Nalan Demircan⁵

How to Cite This Article

Çilek, A., Özgüray, Ö., Demircan, S., Özgüray, A. & Demircan, N. (2023). "Farklı Kademelerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Nomofobi Düzeyleri", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:8, Issue:47; pp:2314-2333 DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.68435>

Arrival: 18 January 2023
Published: 28 March 2023

Academic Social Resources Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Karatekin Üniversitesi, Çankırı, Türkiye

² Uzman Öğretmen, Sakarya Ortaokulu, Denizli, Türkiye

³ Uzman Öğretmen, Servergazi Anadolu Lisesi, Denizli, Türkiye

⁴ Uzman Öğretmen, Azime Orhan Galip Demir Anaokulu, Denizli, Türkiye

⁵ Uzman Öğretmen, Ahmet Göksin İlkokulu, Denizli, Türkiye

teknolojinin günlük yaşamın vazgeçilmez bir parçası haline gelmesiyle birlikte yeni nesil adeta dijital cihazlarla çevrelenmiş bir ortamda büyüme başlamışlardır. Bu durum avantajları ile birlikte dezavantajlarını da beraberinde getirmiştir. Teknolojik cihazların kullanımının artması bilgiye erişim başta olmak üzere yaşamı kolaylaştırıcı teknoloji nimetlerinden faydalanma imkanı sunduğu gibi biyolojik, psikolojik, sosyal sorunların ortaya çıkmasına neden olarak dezavantajları da beraberinde getirmektedir. Özellikle çocuk ve ergenlerde yaşları itibariyle ciddi riskler ve sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Teknolojinin bilinçsiz, aşırı ve kötü kullanımı çocuk ve ergenler başta olmak üzere herkesin sosyal, duygusal, psikolojik, zihinsel ve fiziksel gelişimlerini birçok açıdan olumsuz etkilemektedir. En kolay ulaşılabilir teknolojik araçlardan biri olan akıllı telefonlar fonksiyonel kullanım imkanları nedeniyle çok yaygın biçimde kullanılmaktadır (Bak vd., 2018).

Akıllı telefonlar; telefon teknolojisi ve cep telefonu teknoloji ve donanımlarına ilave olarak bilgisayar teknolojisi ve özelliklerinin eklenerek daha komplike ve kombine şekilde tasarlanmış, el içine sığabilen ileri düzey veri kullanımı ve depolamasına olanak veren mobil iletişim ve etkileşim cihazlarıdır. Akıllı telefonlarda hayatımızı kolaylaştıracak, iş takvimi, saat, alarm, hesap makinası gibi hayatı destekleyen ve kolaylaştıran uygulamaların olması cep telefonlarına bağlılığı arttırmaktadır. Bunun sonucunda ise kontrol kaybı, sürekli telefona bakma isteği ve bunun gerçekleşmemesi halinde stres, kaygı, psikolojik ve depresif gibi olumsuz durumlar yaşanabilmektedir. Bunun sonucunda ise Nomofobi oluşmaktadır. 21.yy. da ortaya çıkan teknolojik gelişmeye bağlı olarak ve internet teknolojisinin her geçen gün gelişmesiyle adı sıkça rastlanan nomofobi; akıllı telefonların veya internet ile bağlantısının kesilmesi durumunda karşılaşılan huzursuzluk ve gerginlik durumu (King vd., 2010) olarak bilinmekte ve yaşadığımız çağın yeni fobisi olarak literatüre geçmiş durumdadır (Cirak ve İslim, 2020).

Akıllı telefon teknolojisi teknolojik değişim ve gelişimden nasibini alarak sürekli farklı tarzda dizayn edilerek, birçok yaş gruplarının beğenisine sunulmuştur. İçerisinde birçok özelliği barındıran akıllı telefonlar, teknolojik değişimlerle, yeni özellikler ve güncellemeler sayesinde hayatı kolaylaştırması farklı yaş gruplarının elinden düşmeyen bir cihaz haline getirmiştir. Bazı iletişim yollarından sözlü, sözsüz, yazılı ve görsel iletişimlerde daha kolay ve hızlı bir yolla çözüm sunan akıllı telefonlar, insanlar arasındaki fiziki uzaklıkları da ortadan kaldırarak, iletişim-etkileşim hayatımızın vazgeçilmez bir ögesi olmuştur. Akıllı telefonların İnternete bağlanma özelliği olduğundan sürekli etkileşimde bulunma çevrimiçi, çevrimdışı olabilme günlük hayattan bilgi alışverişi, araştırma, paylaşım, fotoğraf çekimi, çeşitli uygulamalar, veri paylaşımları özel ve kamu kurum kuruluşları ile ilgili iş ve işlemleri yapabilme gibi birçok özelliği sayesinde, farklı etkinlikleri tek bir platform üzerinden gerçekleştirilebilmekte ve yaşamımızı kolaylaştırmaktadır (Bülbül ve Tunç, 2018). Cep telefonlarına mobil özelliği eklenince akıllı telefonlar hayatımızı birçok alanda kolaylaştırmış lakin bağımlılık ve huzursuzluk, kaygı gibi olumsuz etkileri (Adnan ve Gezgin, 2016), olağan yaşam seyrinin aksaması, iş ve çalışma performansında düşme, akıllı telefon bağımlılığı gibi pek çok olumsuzluğu da birlikte getirmiştir (Yıldırım ve Kişioğlu, 2018). İnsanların, telefonlarından uzak kalma, mobil telefonlarından mahrum kalma korkusu yaşamaya nomofobi denmektedir (Gürsel, 2018).

Dijital teknolojinin gelişimi ile birlikte mobil cihazların olumsuz getirisi olan ve bir hastalık olan nomofobi kontrolsüz bir şekilde yayılmıştır. Hemen hemen her kişide görülme ihtimali olan bir hastalık haline gelmektedir. Bireylerin mobil cihazlarla olan bağımlılığının sonucunda gerçekleşen nomofobi; mobil cihazlardan mahrum kaldıklarında bireyde agresif tavırlar sergilemesi, sinir, stres veya kaygılanma gibi etkileri ile kendini göstermektedir. Günümüzde mobil teknolojilerindeki hızlı değişim ve gelişimler çevrim içi ve çevrim dışı özellikleri sayesinde ağlara bağlanma sonucunda sosyal medya kullanarak iletişimi devam etmek istemeleri, birbirlerini takip etmek istemeleri, akışa kapılmaları ve bunlara bağımlı hale gelip çok kısa aralıklar halinde mobil cihazların güncellemeleri, yenileme komutları bireylerin bağımlı olmalarına neden olmuştur (Polat, 2017).

Akıllı Telefon Teknolojisi

İnsanların birbirleriyle haber alma, verme sürekli iletişimde olma isteği sonucunda gelişen Enformasyon çağı dediğimiz dönemle beraber hayatımıza girmiş olan iletişim teknolojilerindeki yaşanan büyük ve hızlı değişimler, toplumun bireylerin günlük hayatlarını etkilemektedir. Mobil teknolojinin ilk zamanlarında sadece sesli veya yazılı iletişim araçları olarak kullanılan mobil telefonlar, iletişim alanındaki teknolojinin gelişmesiyle birlikte zaman içinde çok farklı cihazların özelliğini de -internete bağlanabilme, fotoğraf çekebilme, sms gönderme – bünyesinde barındırarak akıllı mobil cihazlara dönüşmüştür. Günlük hayatın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir.

Akıllı mobil telefonlar olarak adlandırılan bu cihazlar, içerisindeki özelliklerinin sayesinde uzun zaman geçmeden klasik cep telefonları olarak bilinen cihazların yerini almayı başarmıştır. Akıllı mobil cihazların teknolojik gelişimle birlikte bünyesine sürekli yeni özellikler koyması, Toplum üzerindeki etkisini, kullanımdaki artış hızını ve sıklığını her geçen gün arttırmaktadır. 1990'lı yıllarda piyasaya girişi olan ve iletişim teknolojilerinin günlük hayattaki en büyük buluşu olarak ta kabul gören mobil cihazlar. Türkiye'ye gelişi 1994 yılında gerçekleşmiştir (Hoşgör, Tandoğan ve Hoşgör, 2017).

Mobil cihazlar ve internet teknolojisi yaklaşık aynı dönemlerde kitlelerin hayatlarına girmiştir. Her iki teknolojiye hızlı bir şekilde günlük hayatımıza girmiş ve oldukça çok sayıda kullanıcıya ulaşmayı başarmıştır. Bunun sonucunda aynı zamana denk gelen mobil cihaz ve internet teknolojilerinin bir araya gelerek iki yeniliğin özellikleri birleşerek

hayatımızın birçok alanına sirayet etmesi ve gün geçtikçe telefon ve bilgisayar kullanıcılarının istedikleri zaman haberleşme ve çevrimiçi olma gibi özellikler tek bir cihaz üzerinden kullanıcılara sunması teknolojinin dönüşümünde önemli bir adımdır (Yıldırım ve Kişioğlu, 2018).

Mobil telefonlar kullanıldığı günden itibaren sürekli gelişim ve değişim içinde devam etmiştir. İnsan yaşamında vazgeçilmez parçası haline gelen akıllı telefon teknolojisi, normal cep telefonu özelliklerinde daha fazla özelliğe sahip olmuştur. Akıllı telefonlar insanların sesli konuşma ve Mesajlaşma özelliğinin yanında internet ağına bağlanma çevrimiçi olma, blok sayfa yazarlığı veya sosyal medya gibi mecralarda gezinmek, birçok veriyi elde etme ve bilgiye ulaşım, e ticaret ve pazarlama gibi faaliyetlerde bulunma, oyun oynamak, çeşitli tasarımlar yapmak gibi gündelik hayatın birçok iş ve işlemlerini bir bilgisayar gibi işlev sunmaktadır. Akıllı telefonların bu işlevleri yerine getirmesi ancak internet aracılığı ile mümkündür. İnternete erişimin kolaylaşması ve hızının artmasıyla birlikte akıllı telefon teknolojisinin de bu hıza yetişmesi ve kullanıcı sayısı gün geçtikçe artmaktadır. We are Social'ın hazırlanmış olduğu Global Digital Report (2014) ve Global Digital Report (2019) verilerinin kıyaslanması yapıldığında, internet kullanıcısı oranı % 45'ten, %72'ye yükselmiştir. Bunun yanında akıllı telefon kullanıcılarının oranında da % 84'ten, %93'e doğru 9 puanlık bir yükseliş olmuştur. Bunun yanında 2019 verisine göre 2018'den 2019'a bir yılda, mobil telefon kullanıcılarının oranında % 3,9'luk bir artış görülmüştür.

Nomofobi

Nomofobi terimi ilk kez 2008 yılında İngiltere'de Posta İdaresi araştırmasında ifade edilmiştir. Nomofobi, akıllı telefonlardan uzak kalamama korkusu (Arpacı, 2019; Yıldırım, 2015), insanların cep telefonlarında ayrı kaldıklarında duyduğu hissettiği psikolojik bir durum olarak tanımlanmaktadır (Rodriguez ve diğerleri, 2020; Bhattacharya, Bashar, Srivastava ve Singh, 2019). İngiltere'de Posta İdaresi tarafından yaptırılan araştırma neticesinde %53 katılımcı akıllı telefonlarını kaybetmelerinde, telefonların bataryası bitmesinde veya çekim alanı dışında olduğunda kendilerinde huzursuzluk hissi olduğunu, bu hislerin erkeklerde %58 i, kadınlarda % 48'i bu endişeyi yaşadıklarını belirtmişlerdir. 2012 yılında İngiltere'de yapılmış olan araştırma sonucunda ise akıllı telefon kullananlarda yoksunluk fobisi yaşama oranları % 53'ten % 66'ya çıkmıştır. Ayrıca, 2008 yılında yapılan çalışmanın tam tersine, kadın akıllı telefon kullanıcıların % 70'i erkek akıllı telefon kullanıcılarının ise % 61'i akıllı telefona ulaşamadıkları durumlarda stres olduklarını ve aynı zamanda belirtmişlerdir. En yüksek nomofobi oranı ise % 77'yle 18-24 yaş grubundaki bireylerde görüldüğü belirtilmiştir. Nomofobik hal gösteren bireylerde karakteristik olarak şu şekilde duygu ve hal hareketler olduğu görülmüştür; devamlı akıllı telefonda mesajlara bakma veya çağrı gelip gelmediğini kontrol etme, kapsama dışı alanlarda veya telefonun kullanım durumlarının kısıtlı olduğu yerlerde gerginlik hissi ve endişeli olma, telefonu bütün gün açık tutma, yatağına akıllı telefon ile girme gibi davranışlar sıralanmaktadır (Bragazzi ve Pente, 2014). Bununla birlikte nomofobi kavramı ile yakın bir kavram olarak ta tanımlanmış olan akıllı telefon bağımlılığı sonucu da birçok psikolojik ve fiziksel rahatsızlıklar görülmektedir. Bunun yanında iş yaşamında motivasyon düşüklüğü ve iş kazası vb. görülmektedir. Akıllı telefon bağımlılığı olan bireylerde genel olarak; boyun ağrısı, görme bozukluğu, kazalara maruz kalma ihtimallerinde artış, yalnızlık duygusu, depresyon, yaşam beklentisinde ve umudunda düşme, fiziksel, duygusal ve sosyal aktivitelerin azalma, düşük öz saygı durumu gibi olumsuz durumların gözlemlendiği bildirilmektedir. Bu tespitlerin yanında ek olarak akıllı telefon bağımlılığında A Tipi kişiliklerde ve depresyonlu kişilerde anlamlı bir şekilde daha fazla görüldüğü belirtilmektedir. Günümüz dünyasında bir bağımlılık olarak kabul edilen nomofobi, akıllı telefon teknolojisinin her geçen gün çeşitlenerek artması neticesinde ortaya çıkmıştır (King ve diğerleri, 2010). Gençler teknolojilerin ve teknolojik araçların ana tüketicileridir. Nomofobik durumlar en çok gençler arasında artmaktadır (Torrejon, Molina ve Manchego, 2020). Nomofobinin özellikle de gençler arasında gün geçtikçe büyüyen bir sorun olduğu da araştırmalarda sıklıkla vurgulanır hale gelmiştir (Çırak ve İslim, 2020).

Bazı insanların anında iletişim kuramamaları, nomofobinin yayılmasına neden olan etmenlerden birisidir (Rodriguez, Moreno ve Lopez, 2020). Nomofobinin yüksek düzeyde olması öğrencilerin yalnızlık duygularını çoğaltarak benlik saygılarının azalmasına sebep olmaktadır (Özdemir, Çakır ve Hussain, 2018). Akıllı telefonların internetle birlikte kişilere sınırsız bir erişim imkanı sağlaması ve de anlık iletişim kurma olanağı tanınması, sosyal ağ ve sosyal medya gibi sohbet olanaklarının olması, gençlerin akıllı telefonlarda çok fazla vakit geçirmelerine sebep olmaktadır. Gençler akıllı telefonlara erişemediklerinde veya kapsam alanı dışında olduklarını bildiklerinde korku ve endişeyi yaşayabilmekte ve bu durum gençlerde yüksek düzeyde denebilecek kaygıya sebep olmaktadır (Yıldırım ve Correia, 2015). Bireylerin yaşadığı bu olumsuz durum 21. yüzyılın fobilerinde biri olan nomofobi olarak tanımlanmaktadır (Gezgin ve diğerleri, 2016; Gürbüz ve Özkan (2020).

Nomofobik özellik gösteren akıllı telefon kullanıcıları; çevrimiçi ve çevrim dışı sosyal ağlar, sohbet odaları, forumlar, blok sayfaları, çevrimiçi oyunlar gibi uygulamalara mobil ağlarla aşırı derecede bağlanma davranışı gösterirler (Torrejon ve diğerleri, 2020). Akıllı telefon teknolojisindeki her geçen gün gelişim ve değişim sonucunda çeşitli uygulamaların oluşturduğu bu çekicilik akıllı telefonların fazlasıyla kullanılmasına neden olmaktadır. Yapılan araştırmalarda üniversite öğrencilerinde % 69'unun akıllı telefonlarını eğlence için, bilgiye erişmek için, dosya paylaşmak, internette sörf yapmak, video izlemek ve kaydetmek, müzik dinlemek ve sosyal medyaya erişmek için kullandıklarını göstermiştir. Mengi, Singh ve Gupta (2020)'nin yaptıkları araştırma sonucunda öğrencilerin yaklaşık

beşte ikisinin (% 40,1) nomofobik olduğu ortaya çıkmıştır. Bartwal ve Nath (2020) Kuzey Hindistan'da akıllı telefon kullanan öğrenciler üzerine yaptığı çalışma sonucunda öğrencilerin % 15,5'lik hafif düzeyde, % 67,2'lik orta düzeyde ve % 17,3'lük oranda yüksek düzeyde nomofobik oldukları görülmüştür. Yine buna benzer bir diğer araştırmada ise öğrencilerin %17,9'unda hafif, % 60'ında orta ve % 22,1'inde şiddetli şekilde nomofobi düzeylerinin olduğu belirtilmiştir (Farooqui, Pore ve Gothankar, 2018).

Gürbüz ve Özkan (2020) gençler üzerinde yaptığı nomofobi düzeyleri ile ilgili araştırma sonucunda ise katılımcıların %71,5'inin orta düzeyde nomofobik olduğunu belirtmiştir. Farooqui ve diğerleri (2018) araştırması sonucunda öğrencilerde %17,9'unda hafif nomofobi saptanırken, %60'ında orta ve %22,1'inde şiddetli nomofobi düzeylerinde olduğu belirtilmektedir. Pakistan'da öğrenim gören lisans düzeyindeki öğrencilere yapılan çalışmada (Schwaiger ve Tahir, 2020) öğrencilerde yüksek düzeyde denebilecek nomofobik davranışlar gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Dixit ve diğerleri (2010) araştırmalarında öğrencilerin %18,5'inin nomofobik oldukları bulunmuştur. Öğrencilerde görülen nomofobik durumlar yaklaşık olarak %73'ünde yatağa girerken ve uyku zamanında yanlarından ayırmadıkları, %18,5'i ise üniversitede derse girdikleri halde telefon kullandıklarını, %20'sinin de akıllık telefonları yanlarında almadıklarında veya telefonlarının pil gücü azaldığında dikkatlerinin dağıldığı, derse konsantre olamadıkları ve strese girdiklerini belirtmişlerdir.

Osorio ve diğerleri (2020) hemşirelik bölümü öğrencilerinin %22 oranında nomofobik olduğunu ortaya çıkarmışlardır. Yine bir başka araştırmada ise (Bartwal ve Nath, 2020) öğrencilerin %15,5'inin hafif düzeyde, % 67,2'sinin orta düzeyde ve %17,3'ünün de yüksek düzeyde nomofobik olduklarını ortaya çıkarmıştır. Endonezya'da yapılmış olan bir çalışmada Akun ve Andreani, (2017) öğrencilerin nomofobik olduklarını, sayısal olarak ta %71,42'sinin orta derecede, %19,04'ünün yüksek ve %9,52'sinin ise hafif nomofobi düzeyinde olduğu belirtilmiştir.

Nawaz, Sultana, Amjad ve Shaheen (2017) çalışmalarında öğrencilerin akıllı telefon kullanım süresi ile nomofobik düzeyin arasındaki ilişki araştırılmış sonuç olarak akıllı telefon kullanım süresinin uzamasıyla nomofobinin arttığı görülmüştür. Yıldırım ve Correia (2015) üniversite öğrencilerinin nomofobi düzeylerini incelemişler. Genç yetişkinlerin % 42,6'sının nomofobik oldukları bulunmuştur. Ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada öğrencilerin nomofobi düzeylerinin incelendiği (Cabı ve Alp, 2020) başka bir çalışmanın bulgularına göre de ortaöğretim öğrencilerinin orta düzeyde nomofobik oldukları sonucu çıkmıştır. Moreno, Aznar, Caceres ve Rodriguez (2020) anaokulu ve ilköğretim öğretmenlerinde nomofobi yaygınlığını incelemişlerdir. Sonuçlara göre katılımcıların yarısından fazlasının orta düzeyde nomofobiye sahip oldukları görülmektedir. Akhoroz (2019) çalışmasında Türkiye'deki öğretmen adayları arasında nomofobinin yaygınlığını ve nomofobinin kişilikle ilişkisini incelemiştir. Öğretmen adaylarının %55'inin orta düzeyde nomofobi ve %22,5'inin ciddi düzeyde nomofobik oldukları sonucuna ulaşmıştır. Gezgin, Sumuer, Arslan ve Yıldırım (2017) farklı bölümlerde öğrenim gören 818 öğretmen adayı arasında nomofobi yaygınlığını incelemişlerdir. Öğretmen adaylarının nomofobi düzeylerinin ortalamasının üzerinde çıktığı sonucu raporlanmıştır.

Akıllı telefon kullanımları ve nomofobi arasında ilişki olup olmadığını inceleyen bir araştırmada (Daei, Ashrafi ve Soleymani, 2019) bulgular incelendiğinde öğrencilerde nomofobi görülme oranlarının orta düzeyde oldukları ve öğrencilerin %73'ünün orta düzeyde akıllı telefon kullandıkları sonucu çıkmıştır. Kaviani, Robards, Young ve Koppel (2020) yaptıkları çalışmada nomofobinin, problemlili bir şekilde akıllı telefonu kullanım olasılığını artırıp artırmayacağı incelenmiş. Sonuçta, nomofobi ile problemlili akıllı telefonu kullanımının arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Üniversite ön lisansta öğrenim görenlerin akıllı telefon kullanma durumlarına göre nomofobi düzeylerinin ne durumda olduğu ile ilgili çalışmanın (Sırakaya, 2018) bulgularına göre, öğrenciler sabah uyandığı andan itibaren akıllı telefonlarını kontrol etme ve yanlarında şarj aleti taşıma sıklıkları fazlaştıkça, akıllı telefonlarını kontrol etmeyen öğrencilere göre nomofobi düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Mir ve Akhtar (2020) akıllı telefon kullanımlarının zamanla kısıtlanan orta düzeyde nomofobisi olan lisans öğrencilerinin kaygı düzeylerindeki etkisini araştırmıştır. Sonuç olarak bilişsel dağınıklık ve de duyuşsal dikkat dağınıklıkları olan öğrencilerin akıllı telefonlardan uzaklaştırıldığında öğrencilerde kaygı düzeylerinin üzerinde bir nomofobinin anlamlı bir etkisinin olduğu bulunmuştur (Mir ve Akhtar, 2020). Ayar, Gerçeker, Özdemir ve Bektaş (2018) araştırmalarında nomofobi düzeyleri ile problemlili internet kullanımlarının, sosyal medya kullanım durumu ve sosyal görünüş kaygısı değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Nomofobi araştırmalarında ele alınan demografik bilgilerden bir tanesi de cinsiyettir (Adnan ve Gezgin, 2016; Dixit ve diğerleri, 2010; Farooqui ve diğerleri, 2018; Türen, Erdem ve Kalkın, 2017; Yıldırım. Sumuer, Adnan ve Yıldırım, (2016). Çırak ve İslim (2020) öğretmen adayları üzerinde yaptığı araştırmada nomofobi davranışları incelenmiş sonuç olarak kadın öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına oranla daha fazla nomofobik davranışları sergiledikleri bulunmuştur. Yıldırım, Sumuer, Adnan ve Yıldırım, (2016) kadınların erkeklere oranla daha fazla nomofobik düzeylerinin olduğu belirtilmiştir. Türen ve diğerleri (2017) örneklem olarak 467 kamu çalışanlarından ve öğrencilerden oluşan araştırmasında kadınlarda erkeklere oranla daha yüksek nomofobik düzeylerin olduğunu bulmuşlardır. Farklı gruplar üzerinde yapılmış benzer çalışmalarda da kadınların erkeklerden daha fazla nomofobi oranına sahip olduğu belirtilmiştir (Caponnetto ve diğerleri (2021); Demirci, Akgönül ve

Akpınar, 2015; Ergin, 2020; Moreno, Lopez, Romero ve Rodriguez, 2020; Yavuz ve diğerleri, 2019). Bazı araştırmalarda ise tersi bir durum olarak nomofobi düzeyleri erkeklerde kadınlara göre daha fazla olduğunu gösteren araştırmalar vardır (Farooqui ve diğerleri, 2018). Başka araştırmalarda ise cinsiyet faktörü ile nomofobi arasında anlamlı bir fark olmadığını belirten çalışmalar da vardır (Adnan ve Gezgin, 2016; Apak ve Yaman, 2019; Cabı ve Alp, 2020; Gürbüz ve Özkan (2020).

Nomofobi, çalışmalarında akademik başarı ve yaş kriterleri ile ilgili bazı çalışmalar da bulunmaktadır. 2012 yılında İngiltere’de yapılan bir araştırmada ise katılımcıların %66 ’sının nomofobik oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada yaşa göre nomofobi dağılımı incelenmiş, 18-24 yaş gruplarında %77, 25-34 yaş gruplarında %68 olduğu belirtilmiştir (Yıldırım ve Corraera 2015). Buna benzer bir başka (Gezgin ve diğerleri, 2017) çalışmada ise katılımcıların yaş ortalamaları fazlalaştıkça nomofobik durumlarının azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Yine başka bir araştırmada yaş ortalaması düşük olan katılımcıların yaş ortalaması yüksek olanlara göre daha fazla nomofobik olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Darvishi, Noori, Nazer, Sheikholeslami ve Karimi, 2019). Bu araştırmaların tam aksine yaşın nomofobi üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını belirten araştırmalar da bulunmaktadır (Akhroz, 2019; Hatice ve Tortop, 2018; Yıldırım ve diğerleri, 2015; Yıldırım, 2019). Fu, Chen ve Zheng (2020) öğrencilerin akıllı telefonlarını fazla kullanmaları ile akademik başarıları üzerindeki etkileri incelenmiştir. Bulgularda, aşırı akıllı telefon kullanımları ile öğrencilerin akademik başarıları arasındaki ilişkiye kısmen aracılık ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Akademik başarı ile nomofobi arasındaki ilişkiler incelendiğinde nomofobinin akademik başarıyı olumsuz bir şekilde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Erdem, Kalkın, Türen ve Deniz, (2016) üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada, nomofobi ile akademik başarı arasında negatif yönde bir ilişkinin olduğunu belirtmişlerdir. Benzer bir çalışmada ise (Göktaş, 2019) akıllı telefon bağımlılığının ve akademik başarılar arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Başka araştırmalarda ise nomofobi ile akademik başarı ile nomofobi arasında bir ilişkinin olmadığını belirten çalışmalar da bulunmaktadır (Yıldırım, 2019).

Alanyazında Nomofobi Araştırmaları

Ulusal alanyazın çalışmalarını incelediğimizde nomofobi konusu güncel bir araştırma konusudur ve farklı disiplinler içerisinde incelendiği görülmektedir (Büyükçolpan, 2019; Öz ve Tortop 2018). Büyükçolpan (2019) araştırmasında üniversite öğrencilerinin nomofobi seviyelerinin orta düzeyde nomofobiyi gösterdiği rapor etmektedir. Aynı araştırmada öğrencilerin depresyon düzeyleri ile nomofobi düzeyleri arasında pozitif yönlü ve anlamlı derecede ilişkiyi göstermektedir. Öz (2018) araştırmasında üniversitede 3. ve 4. Sınıflardaki öğrencilerden 300’ü üzerinde yapılan ve ortalama puanları bakımından öğrencilerin %51.7’sinin nomofobi düzeyleri bakımından riskli grupta yer aldığı, öğrencilerin dışa dönüklük ve sorumluluk sahibi kişilik özellikleri ve nomofobi arasında pozitif yönde ve zayıf bir ilişkiye işaret etmiştir. Yine öğrencilerde uyumluluk, kişilik özellikleri ve nomofobi arasında orta derecede pozitif bir ilişkinin olduğu saptanmıştır.

Dijital çağda bilişim teknolojilerindeki gelişmeler ve internet ağ teknolojilerindeki gelişmeler kişilerin hayatlarını her alanda kolaylaştırmakta, kullanıcılarına farklı boyutlarda iletişim imkanları sunmakta (Gezgin ve diğerleri, 2017) ve cep telefonu teknolojisinin kullanıcıları gün geçtikçe artmaktadır (Dixit ve diğerleri, 2010). İnsanların hayatında vazgeçilmez bir araç olan cep telefonları, bireyin hayatını kolaylaştırması yanında bireylerde kaygı, bağımlılık, korku ve stres gibi olumsuz durumları da birlikte getirmektedir (Gezgin ve diğerleri, 2017). Bununla beraber akıllı telefon teknolojisinin gelişmesinin yanında kullanıcıların çoğalması sebebiyle toplumda nomofobi bağımlılığı sonucu fiziksel ve psikolojik etkilenmelerde artış beklenmektedir (Kuyucu, 2017). Akıllı telefon bağımlılıkları nedenleri (Türen ve diğerleri, 2017) ve neticeleri (Dixit ve diğerleri, 2010) arasında görülen nomofobinin gittikçe artacağı şeklinde değerlendirilebilir. Gezgin ve arkadaşlarının (2017) belirttikleri gibi, akıllı telefonların kullanım alanları artıkça yaygınlaşmakta bunun sonucunda nomofobi sorunlarında bir artış beklenilmektedir. Nomofobi, özellikle gençlerin arasında gitgide artmakta olan (Akıllı ve Gezgin, 2016) bir meseledir.

Dünya genelinde tanılama ve tanımlama süreçleri devam etmekte olan (Öztürk, 2015) nomofobinin yaygın bir problem olduğu (Akıllı ve Gezgin, 2016; Adnan ve Gezgin, 2016; Dixit ve diğerleri, 2010; Türen ve diğerleri, 2017; Yıldırım, Sumuer, Adnan ve Yıldırım, 2016) ve gittikçe yaygınlaştığı (Dixit ve diğerleri, 2010) bildirilmektedir. Bununla birlikte cep telefonları her geçen gün yeni kullanıcılarla tanışmakta (Dixit ve diğerleri, 2010) genç nesil arasında nomofobi yaygınlığı artmaktadır. Dixit ve arkadaşları (2010) araştırmalarında öğrencilerden %18.5’inin nomofobik sınırlarını aşmış ve 163 katılımcı ise nomofobi sınırlarında olduğu rapor edilmiştir. Bu araştırmada erkek öğrencilerin %19’u ile kız öğrencilerin %18’inin nomofobik olduğu tespit edilmiştir. Üniversitenin farklı bölümlerinde öğrenimlerini sürdüren 433 öğrenci arasında yapılan araştırmada (Adnan ve Gezgin, 2016) öğrencilerin nomofobi düzeyleri ortalamasının üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Erdem ve arkadaşları (2016) üniversitedeki öğrencilerde nomofobinin akademik başarılarına etkisini inceledikleri araştırmada, yaş ortalamaları 21.37 olan 312 öğrencinin %85’inin nomofobik olduğu rapor edilmiş ve nomofobik düzeye dâhil edilen öğrencilerde ise %25 oranında nomofobiyi aşırı düzeyde yaşamaktadır. Yine Yıldırım ve diğerleri, (2016) araştırmalarında devlet üniversitelerinde öğrenim gören 537 öğrenci ile yaptıkları araştırma sonucunda genç yetişkinlerde %42.6’sının

nomofobik olduğu görülmüştür. Akıllı ve Gezgin (2016) çalışmalarında üniversitede öğrenim gören öğrencilerde mobil cihazları kullandıkları sırada geliştirdikleri farklı davranış örüntülerinin nomofobi ile arasındaki ilişkiler inceleyerek üniversite 683 öğrencinin nomofobi düzeyleri ortalamasının üzerinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Türen, Erdem ve Kalkın (2017) kamuda ulaştırma alanında ve üniversite örnekleminde nomofobi yaygınlık düzeyini araştırmış, üniversite öğrencilerinde %54'ü ve ulaştırma sektöründe çalışanlarının %47'sinin nomofobik düzeyde olduğu bulunmuştur. Türkiye'deki devlet üniversitesinde farklı branşlarda öğrenimlerini gören 818 öğretmen adayında nomofobi yaygınlığının araştırıldığı bir çalışmada (Gezgin ve diğerleri, 2017) öğretmen adaylarında nomofobi düzeylerinin ortalamasının üzerinde olduğu görülmüştür. Ayrıca araştırmada, akıllı telefon kullanım sürelerinin nomofobi düzeylerini artırdığı görülürken Yıldırım ve diğerleri, (2016) araştırmalarında 537 Türk üniversite öğrencisinin katıldığı araştırmada öğrencilerin %42.6'sının nomofobik olduğu rapor edilmiştir.

Lin vd. (2018) yaptıkları bir çalışmada Nomofobi için kullanılan ölçekleri kendi kültürlerine uyarlamaya çalışmışlar ve nomofobinin cep telefonu kullanımı sonucu stres ve kaygı gibi duygularla ilişkisi incelenmiştir. Bu araştırma doğu kültürlerinde yetişmiş bireylerin nomofobi yaygınlık düzeyini belirlemek ve vurgulamak amacıyla önemlidir. Araştırmada nomofobinin, cep telefonu bağımlılıklarını ölçmeye yarayan bir ölçekle karşılaştırılması, nomofobinin bağımlılık düzeylerinin çerçevesinde ele alınabileceklerini belirtmektedir. Bu araştırmanın eksik yanları olarak akıllı telefonlarını ne kadar süre ile kullandıkları ve hangi uygulamaların kullanıldığı ile ilgili bilgilerin istenmemesi araştırmada eksik kalmıştır.

Louragli vd. (2018) ergenler arasında nomofobi yaygınlık düzeylerini çeşitli değişkenlerle ölçmeyi ele almaya çalışmışlardır. Araştırma sonucunda, kız öğrencilerin %69'unda, erkek öğrencilerin ise %63'ünde orta ve yüksek düzeyde nomofobiye sahip oldukları görülmüştür. Ergen katılımcılar ağırlıklı olarak zaman geçirdikleri uygulamaların Facebook, WhatsApp ve Instagram olduğunu ve bu uygulamalarda sıklıkla denebilecek zaman geçirdiklerini belirtmişlerdir. Bu uygulamaları sıklıkla kullandırım diye belirten katılımcıların nomofobi düzeylerinin de yüksek olduğu belirtilmiştir. Aynı zamanda akıllı telefon kullanımının nomofobi puanlarını da yükselttiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada ayrıca öğrencilerin akademik başarıları da incelenmiş, akademik başarıları yüksek olan ergenlerin cep telefonlarına daha az bağlı oldukları görülmüştür.

Buctot vd. (2020) yaptıkları bir çalışmada nomofobi ve akıllı telefon bağımlılıkları, ergen bireylerin yaşam profilleri (fiziksel aktivite, sağlık sorumluluğu, beslenme, kişiler arası ilişkiler, stres yönetimi, maneviyat, sağlık gibi) arasındaki ilişkileri incelemişlerdir. Araştırmada 13-18 yaş arasında 1447 ergen bireylele çalışılmıştır. Çalışma neticesinde ergenlerin yaklaşık %63'ünün orta düzeyde , %24'ünün ise ciddi derecede nomofobiye sahip oldukları , %38'inin de akıllı telefon bağımlıları olduklarını bulmuşlardır. Çalışmada, akıllı telefon bağımlılıkları ve nomofobi arasında anlamlı pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu ve nomofobik düzeyleri yüksek olan bireyin de bağımlılık puanlarının yüksek çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda nomofobi ve akıllı telefon bağımlılığı, ergenlerin yaşam tarzlarını belirlemede ve profillerinde önemli öngörü olarak bulunulmuştur. Cinsiyet ve sınıf düzeyleri bakımından incelendiğinde , nomofobi puanları kız öğrencilerde yüksek çıkmış, sınıf düzeyine göre nomofobi puanlarında ise büyük bir fark görülmemiştir. Bu çalışmada nomofobi ve bağımlılık birlikte incelenmiş birbirlerine olan etkileri vurgulanmıştır. Ergenlerin arasında her iki durumunda gözlemlendiği belirtilmekte ve nomofobinin akıllı telefon bağımlılıklarıyla beraber görülen bir durum olduğu ifade edilmiştir.

Nomofobi araştırmalarda da görüldüğü gibi gün geçtikçe önemi daha da anlaşılan ciddi bir problemdir. Riskli kesimin genellikle ergenler ve çocuklar olduğu da ortaya çıkmıştır. Bu nedenle çocuk ve ergenlerin nomofobik düzeylerinin tespit edilerek varsa sorunun çözümüne yönelik tedbirlerin alınması büyük önem arz etmektedir. Bu çalışmada 2022-2023 eğitim yılında Denizli ili merkez ilçelerinde resmi okullarda öğrenim gören 5-12. sınıf öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin tespit edilmesi ve bu seviyelerinin demografik özelliklerine göre farklılık gösterme durumunun ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu alanda yapılan çalışmaya literatür taramasında rastlanmamış olması da bu çalışmanın yapılmasını teşvik etmiştir. Böylelikle bu çalışmanın literatüre katkı sağlaması beklenmektedir. Bu çerçevede araştırmanın problemi "Farklı kademelerde öğrenim gören öğrencilerin nomofobi düzeyleri nedir?" olarak belirlenmiştir. Araştırmanın alt problemleri şunlardır;

1. Farklı kademelerde öğrenim gören öğrencilerin nomofobi düzeyleri ne düzeydedir?
2. Farklı kademelerde öğrenim gören öğrencilerin nomofobi düzeyleri;

a. Cinsiyet, b. Yaş, c. Kendine ait oda durumu, d. Evde yaşayan sayısı, e. Okul türü, f. Sınıf seviyesi, g. Kullandığı sosyal ağ sayısı atıldığı, h. Günlük telefonda geçen süre ve ı) Ailenin aylık gelirine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırma betimsel tarama modelince nicel bir çalışma olarak yapılmıştır. Denizli il merkezinde 5-12. Sınıflarda öğrenim gören öğrenciler çalışmanın evrenini oluşturmaktadır ve evrende yaklaşık 100000 civarında öğrenci vardır. Kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle 1723 öğrenciye ulaşılarak veriler toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak

Yıldırım, Şumuer, Adnan ve Yıldırım (2016) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Nomofobi Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek 7'li likert tipinde 20 madde, 4 boyuttan (bilgiye erişememe boyutu, rahatlıktan feragat etme boyutu, iletişim kuramama boyutu, çevrimiçi bağlantıyı kaybetme boyutu) oluşan ve Türkçe'ye uyarlanmış halinin güvenilirlik katsayısı ,96 olarak hesaplanmıştır. Verilerin normal dağılımı Basıklık ve Çarpıklık testiyle yapılarak bulgular Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Verilerin Kurtosis ve Skewness Testi Sonuçları

	Basıklık (Kurtosis) Değeri	Çarpıklık (Skewness) Değeri
Bilgiye erişememe boyutu	-,872	,126
Rahatlıktan feragat etme boyutu	-,636	,328
İletişim kuramama boyutu	-1,090	-,047
Çevrimiçi bağlantıyı kaybetme boyutu	,776	1,116
Genel nomofobi algısı	-,396	,304

Tablo 1. incelendiğinde nomofobi ölçeği ve alt boyutlarının Basıklık ve Çarpıklık değerlerinin -1,5 ile +1,5 aralığında olduğu görülmektedir. Tabachnik ve Fidell (2013) çalışmasında basıklık ve çarpıklık değerleri -1,5 ile +1,5 arasında ise normal dağılım kabul edilmesi gerektiğini ileri sürmektedir. Bundan dolayı verilerin normal dağılım gösterdiği kabul edilerek analizlerde parametrik testler kullanılmıştır.

Yorumlamalarda aralıklar şöyle belirlenmiştir.

0-1,00 Düşük

1,01-3,00 Hafif

3,01-5,00 Orta düzeyde

5,01-7,00 Aşırı

BULGULAR

Araştırmaya 1723 öğrenci katılmış olup öğrencilerin demografik özellikleri dağılımı Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin Demografik Dağılımı

		f	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kız	1031	59,8
	Erkek	692	40,2
Yaş	10-11	217	12,6
	12-13	359	20,8
	14-15	671	38,9
	16-17	424	24,6
	18-19	52	3,0
Kendisine ait oda durumu	Var	1456	84,5
	Yok	267	15,5
Evde yaşayan sayısı	2	73	4,2
	3	321	18,6
	4	852	49,4
	5	386	22,4
	6 ve üstü	91	5,3
	Okul türü	Ortaokul	536
Anadolu Lisesi		742	43,1
Sosyal Bilimler Lisesi		117	6,8
Fen Lisesi		115	6,7
BİLSEM		61	3,5
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi		152	8,8
Sınıf	5. sınıf	104	6,0
	6. sınıf	178	10,3
	7. sınıf	135	7,8
	8. sınıf	160	9,3
	9. sınıf	402	23,3
	10. sınıf	318	18,5
	11. sınıf	294	17,1
	12. sınıf	132	7,7
Kullandığı sosyal ağ sayısı	Yok	106	6,2
	1	350	20,3
	2	438	25,4
	3	362	21,0
	4	211	12,2
	5	122	7,1
	6	56	3,3
	7 ve daha fazla	78	4,5
Günlük telefonda geçirilen süre	1 saat ve daha az	394	22,9

	2 saat	402	23,3
	3 saat	346	20,1
	4 saat	252	14,6
	5 saat	159	9,2
	6 saat	60	3,5
	7 saat ve üzeri	110	6,4
Ailenin aylık gelir düzeyi	Belirtmek istemiyorum	123	7,1
	Asgari ücret ve daha az	373	21,6
	5501-10000 ₺	547	31,7
	11000-15000 ₺	331	19,2
	16000-20000 ₺	179	10,4
	21000-25000 ₺	77	4,5
	26000 ₺ ve üstü	93	5,4

Tablo 2’de görüldüğü gibi katılımcı öğrencilerin büyük kısmını kızlardan oluştuğu (% 59,8) görülmektedir. Öğrencilerin yaş aralıklarını büyük ölçüde % 38,9 oranla 14-15 ve % 24,6 oranla 16-17 yaşlardakiler oluşturmaktadır. Öğrencilerin genelinin % 84,5’inin kendisine ait odası vardır. Evde yaşayan sayısının yarıya yakın oranda % 49,4 oranla 4 kişiden oluştuğu ve % 22,4 oranla 5 kişilik aileler olduğu görülmektedir. Her kademe ve okul türünden öğrenci olmakla birlikte öğrencilerin % 43,1’i Anadolu Liseleri, % 31,1’i ortaokul, % 8,8’i Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri (MTAL), % 6,8’i Sosyal Bilimler liseleri, % 6,7’si Fen liseleri ve % 3,5’i BİLSEM öğrencilerinden oluşmaktadır. Sınıf dağılımları olarak % 23,3’ü 9. Sınıf, % 18,5’i 10. Sınıf ve % 17,1’i 11. Sınıflardan oluşurken her sınıf seviyesinden öğrenci bulunmaktadır. Kullanılan sosyal ağ sayısının % 25,4 oranla 2 ve % 20,3 oranla 1 şeklinde yoğunlaştığı görülürken % 6,2 oranla yok (kullanmayan) ve % 4,5 oranla 7 ve daha fazla sosyal ağ kullananların olduğu görülmüştür. Telefonda günlük geçirilen süre dağılımının % 23,3 oranla 2 saat, % 22,9 oranla 1 saat ve daha az ve % 20,1 oranla 3 saat şeklinde yoğunluk gösterdiği en fazla 7 saat ve üzeri günlük kullanım oranının % 6,4 olduğu görülmektedir. Ailenin aylık geliri dağılımında % 31,7’sinin 5501-10000 ₺, % 21,6’sının asgari ücret ve daha az, % 19,2’sinin 11000-15000 ₺ olarak yoğunluk gösterdiği, öğrencilerden % 7,1’inin belirtmek istemediği ve % 5,4’ünün de 26000 ₺ ve üzerinde gelirlerinin olduğunu belirttiği görülmüştür.

Öğrencilerin nomofobi düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin Nomofobi Düzeyleri

	n	\bar{X}	s	Düzeyi
Bilgiye erişememe boyutu	1723	3,71	,82	Orta
Rahatlıktan feragat etme boyutu	1723	3,52	,97	Orta
İletişim kuramama boyutu	1723	3,97	,75	Orta
Çevrimiçi bağlantıyı kaybetme boyutu	1723	2,59	,81	Hafif
Genel nomofobi algısı	1723	3,46	,96	Orta

Tablo 3’te öğrencilerin nomofobi alt boyutları düzeyleri en yüksek düzeyde iletişim kuramama boyutunda (\bar{X} =3,97) ortalamayla “Orta” düzeyde ölçülmüştür. Bunu sırasıyla (\bar{X} =3,71) ortalamayla bilgiye erişememe “orta”, (\bar{X} =3,52) ortalamayla “Orta” derecesinde rahatlıktan feragat etme boyutu izlemiştir. En düşük ortalama ise (\bar{X} =2,59) ortalama ve “Hafif” derecesinde çevrimiçi bağlantıyı kaybetme boyutundadır. Öğrencilerin genel nomofobi düzeylerinin ise (\bar{X} =3,46) ortalama ile “Orta” seviyededir. Bulgulara göre öğrencilerin nomofobi düzeylerinin büyük ölçüde ve genel olarak orta derecede olduğu çevrimiçi bağlantıyı kaybetme boyutunda ise hafif derecede olduğu görülmüştür. Bu durum sevindirici görülmeyle birlikte tedbir alma gerekliliğini de ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin nomofobi düzeylerinin cinsiyetlerine göre karşılaştırılmasına yönelik bulgular Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Öğrencilerin Nomofobi Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre Analizi

	Cinsiyet	n	\bar{X}	ss	sd	t	p
Bilgiye erişememe boyutu	Kız	1031	3,82	,82	1721	3,74	,00*
	Erkek	692	3,54	,70			
Rahatlıktan feragat etme boyutu	Kız	1031	3,76	,81	1721	8,55	,00*
	Erkek	692	3,15	,93			
İletişim kuramama boyutu	Kız	1031	4,28	,83	1721	9,60	,00*
	Erkek	692	3,51	,72			
Çevrimiçi bağlantıyı kaybetme boyutu	Kız	1031	2,72	,84	1721	4,93	,00*
	Erkek	692	2,39	,92			
Nomofobi genel algı	Kız	1031	3,67	,77	1721	8,62	,00*
	Erkek	692	3,14	,88			

* $p < 0,05$

Tablo 4’te görüldüğü gibi öğrencilerin nomofobi düzeylerinin bütün boyutlarda cinsiyetlerine göre bilgiye erişememe ($t_{(1721)} = 3,74$; $p < 0,05$), rahatlıktan feragat etme ($t_{(1721)} = 8,55$; $p < 0,05$), iletişim kuramama ($t_{(1721)} = 9,60$; $p < 0,05$), çevrimiçi bağlantıyı kaybetme ($t_{(1721)} = 4,93$; $p < 0,05$) ve nomofobi genel algının ($t_{(1721)} = 8,62$; $p < 0,05$) farklılık göstermektedir. Ortalamalar incelendiğinde bütün boyutlarda ve genel olarak kızların erkeklerden daha yüksek düzeyde nomofobi yaşadıkları görülmektedir.

Öğrencilerin nomofobi düzeylerinin yaşlarına göre karşılaştırılmasına yönelik bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Öğrencilerin Nomofobi Düzeylerinin Yaşlarına Göre Analizi

	Yaş	N	\bar{X}	ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Bilgiye erişememe boyutu	10-11	217	3,25	,85	Gruplararası	195,267	4	48,817	22,10	,00*	1-3; 1-4; 1-5; 2-3; 2-4; 2-5
	12-13	359	3,22	,96	Grupiçi	3794,531	1718	2,209			
	14-15	671	3,94	,88	Toplam	3989,798	1722				
	16-17	424	3,95	,82							
	18-19	52	3,92	,88							
Rahatlıktan feragat etme boyutu	10-11	217	3,17	,92	Gruplararası	195,267	4	23,659	11,07	,00*	1-3; 1-4; 2-3; 2-4
	12-13	359	3,24	,91	Grupiçi	3794,531	1718	2,137			
	14-15	671	3,72	,85	Toplam	3989,798	1722				
	16-17	424	3,65	,93							
	18-19	52	3,18	,97							
İletişim kuramama boyutu	10-11	217	3,43	,89	Gruplararası	172,700	4	43,175	15,90	,00*	1-3; 1-4; 2-3; 2-4
	12-13	359	3,60	,87	Grupiçi	4662,446	1718	2,714			
	14-15	671	4,20	,89	Toplam	4835,146	1722				
	16-17	424	4,20	,88							
	18-19	52	3,90	,82							
Çevrimiçi bağlantıyı kaybetme boyutu	10-11	217	2,35	,84	Gruplararası	47,267	4	11,817	6,02	,00*	1-3; 1-4; 2-3; 2-4
	12-13	359	2,38	,94	Grupiçi	3367,252	1718	1,960			
	14-15	671	2,73	,74	Toplam	3414,519	1722				
	16-17	424	2,69	,71							
	18-19	52	2,36	,85							
Genel nomofobi algısı	10-11	217	3,06	,88	Gruplararası	115,141	4	28,785	18,77	,00*	1-3; 1-4; 2-3; 2-4
	12-13	359	3,13	,94	Grupiçi	2634,629	1718	1,534			
	14-15	671	3,66	,82	Toplam	2749,770	1722				
	16-17	424	3,63	,92							
	18-19	52	3,34	,94							

*p<0,05

1.10-11 2.12-13 3.14-15 4.16-17 5. 18-19

Tablo 5'te görüldüğü gibi öğrencilerin nomofobi düzeylerinin bütün boyutlarda yaşlarına göre bilgiye erişememe ($F_{(4-1718)}= 22,10$; $p<0,05$), rahatlıktan feragat etme ($F_{(4-1718)}= 11,07$; $p<0,05$), iletişim kuramama ($F_{(4-1718)}= 15,90$; $p<0,05$), çevrimiçi bağlantıyı kaybetme ($F_{(4-1718)}= 6,02$; $p<0,05$) ve nomofobi genel algılarının ($F_{(4-1718)}= 18,77$; $p<0,05$) anlamlı farklılık göstermiştir. Farklılık gösteren grupların tespit etmek için Post Hoc TUKEY analizi yapılmıştır. Analiz sonunda bilgiye erişememe boyutunda farklılık 10-11 yaşlardaki öğrencilerle ($\bar{X}_{10-11 \text{ yaş}}=3,25$) yaşları 14-15 olan öğrenciler ($\bar{X}_{14-15 \text{ yaş}}=3,94$) arasında, 10-11 yaşlardaki öğrencilerle ($\bar{X}_{10-11 \text{ yaş}}=3,25$) yaşları 16-17 olan öğrenciler ($\bar{X}_{16-17 \text{ yaş}}=3,95$) arasında, 10-11 yaşlardaki öğrencilerle ($\bar{X}_{10-11 \text{ yaş}}=3,25$) yaşları 18-19 olan öğrenciler ($\bar{X}_{18-19 \text{ yaş}}=3,92$) arasında, 12-13 yaşlardaki öğrencilerle ($\bar{X}_{12-13 \text{ yaş}}=3,22$) yaşları 14-15 olan öğrenciler ($\bar{X}_{14-15 \text{ yaş}}=3,94$) arasında, 12-13 yaşlardaki öğrencilerle ($\bar{X}_{12-13 \text{ yaş}}=3,22$) yaşları 16-17 olan öğrenciler ($\bar{X}_{16-17 \text{ yaş}}=3,95$) arasında, 12-13 yaşlardaki öğrencilerle ($\bar{X}_{12-13 \text{ yaş}}=3,22$) yaşları 18-19 olan öğrenciler ($\bar{X}_{18-19 \text{ yaş}}=3,92$) arasında farklılık olup büyük yaştaki öğrenciler lehine yüksektir.

Rahatlıktan feragat etme boyutunda farklılık 10-11 yaşlardaki öğrencilerle ($\bar{X}_{10-11 \text{ yaş}}=3,17$) yaşları 14-15 olan öğrenciler ($\bar{X}_{14-15 \text{ yaş}}=3,72$) arasında, 10-11 yaşlardaki öğrencilerle ($\bar{X}_{10-11 \text{ yaş}}=3,17$) yaşları 16-17 olan öğrenciler ($\bar{X}_{16-17 \text{ yaş}}=3,65$) arasında, 12-13 yaşlardaki öğrencilerle ($\bar{X}_{12-13 \text{ yaş}}=3,24$) yaşları 14-15 olan öğrenciler ($\bar{X}_{14-15 \text{ yaş}}=3,72$) arasında, 12-13 yaşlardaki öğrencilerle ($\bar{X}_{12-13 \text{ yaş}}=3,24$) yaşları 16-17 olan öğrenciler ($\bar{X}_{16-17 \text{ yaş}}=3,65$) arasında farklılık olup 14-15 ve 16-17 yaştaki öğrenciler lehine yüksektir.

İletişim kuramama boyutunda farklılık 10-11 yaşlardaki öğrencilerle ($\bar{X}_{10-11 \text{ yaş}}=3,43$) yaşları 14-15 olan öğrenciler ($\bar{X}_{14-15 \text{ yaş}}=4,20$) arasında, 10-11 yaşlardaki öğrencilerle ($\bar{X}_{10-11 \text{ yaş}}=3,43$) yaşları 16-17 olan öğrenciler ($\bar{X}_{16-17 \text{ yaş}}=4,20$) arasında, 12-13 yaşlardaki öğrencilerle ($\bar{X}_{12-13 \text{ yaş}}=3,60$) yaşları 14-15 olan öğrenciler ($\bar{X}_{14-15 \text{ yaş}}=4,20$) arasında, 12-13 yaşlardaki öğrencilerle ($\bar{X}_{12-13 \text{ yaş}}=3,60$) yaşları 16-17 olan öğrenciler ($\bar{X}_{16-17 \text{ yaş}}=4,20$) arasında farklılık olup 14-15 ve 16-17 yaştaki öğrenciler lehine yüksektir.

Çevrimiçi bağlantıyı kaybetme boyutunda farklılık 10-11 yaşlardaki öğrencilerle ($\bar{X}_{10-11 \text{ yaş}}=2,35$) yaşları 14-15 olan öğrenciler ($\bar{X}_{14-15 \text{ yaş}}=2,73$) arasında, 10-11 yaşlardaki öğrencilerle ($\bar{X}_{10-11 \text{ yaş}}=2,35$) yaşları 16-17 olan öğrenciler ($\bar{X}_{16-17 \text{ yaş}}=2,69$) arasında, 12-13 yaşlardaki öğrencilerle ($\bar{X}_{12-13 \text{ yaş}}=2,380$) yaşları 14-15 olan öğrenciler ($\bar{X}_{14-15 \text{ yaş}}=2,73$) arasında, 12-13 yaşlardaki öğrencilerle ($\bar{X}_{12-13 \text{ yaş}}=2,38$) yaşları 16-17 olan öğrenciler ($\bar{X}_{16-17 \text{ yaş}}=2,69$) arasında farklılık olup 14-15 ve 16-17 yaştaki öğrenciler lehine yüksektir.

Nomofobi genel algılarında farklılık 10-11 yaşlardaki öğrencilerle ($\bar{X}_{10-11 \text{ yaş}}=3,06$) yaşları 14-15 olan öğrenciler ($\bar{X}_{14-15 \text{ yaş}}=3,66$) arasında, 10-11 yaşlardaki öğrencilerle ($\bar{X}_{10-11 \text{ yaş}}=3,06$) yaşları 16-17 olan öğrenciler ($\bar{X}_{16-17 \text{ yaş}}=3,63$)

arasında, 12-13 yaşlardaki öğrencilerle ($\bar{X}_{12-13 \text{ yaş}}=3,130$) yaşları 14-15 olan öğrenciler ($\bar{X}_{14-15 \text{ yaş}}=3,66$) arasında, 12-13 yaşlardaki öğrencilerle ($\bar{X}_{12-13 \text{ yaş}}=3,13$) yaşları 16-17 olan öğrenciler ($\bar{X}_{16-17 \text{ yaş}}=3,63$) arasında farklılık olup 14-15 ve 16-17 yaşındaki öğrenciler lehine yüksektir.

Özetle öğrencilerin nomofobi algılarının yaşa göre 14-15 ve 16-17 yaşlarındaki öğrenciler lehine yüksek olduğu görülürken daha küçük öğrencilerin ve 18-19 yaş grubu öğrencilerinin de üst öğrenime hazırlık yaptıkları için daha kontrollü oldukları ve bu nedenle de nomofobi düzeyleri arasında farklılık olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilerin nomofobi düzeylerinin kendilerine ait oda durumuna göre karşılaştırılmasına yönelik bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Öğrencilerin Nomofobi Düzeylerinin Kendilerine Ait Oda Durumuna Göre Analizi

	Oda durumu	n	\bar{X}	ss	sd	t	p
Bilgiye erişememe boyutu	Var	1456	3,71	,66	1721	,33	,73
	Yok	267	3,68	,57			
Rahatlıktan feragat etme boyutu	Var	1456	3,52	,91	1721	,05	,96
	Yok	267	3,51	,53			
İletişim kuramama boyutu	Var	1456	3,95	,67	1721	-1,18	,23
	Yok	267	4,08	,68			
Çevrimiçi bağlantıyı kaybetme boyutu	Var	1456	2,58	,95	1721	-,37	,70
	Yok	267	2,62	,54			
Nomofobi genel algı	Var	1456	3,45	,99	1721	-,48	,63
	Yok	267	3,49	,71			

* $p < 0,05$

Tablo 6'da görüldüğü gibi öğrencilerin nomofobi düzeylerinin bütün boyutlarda kendilerine ait oda durumlarına göre bilgiye erişememe ($t_{(1721)} = ,33$; $p > 0,05$), rahatlıktan feragat etme ($t_{(1721)} = ,05$; $p > 0,05$), iletişim kuramama ($t_{(1721)} = -1,18$; $p > 0,05$), çevrimiçi bağlantıyı kaybetme ($t_{(1721)} = -,37$; $p > 0,05$) ve nomofobi genel algısının ($t_{(1721)} = -,48$; $p > 0,05$) farklılık göstermemektedir. Bulgulara göre öğrencilerin kendilerine ait oda olması veya olmasına göre nomofobi düzeylerinin değişiklik göstermediği ve öğrencilerin nomofobi seviyelerinin benzer olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin nomofobi düzeylerinin evde yaşayan insan sayısına göre karşılaştırılmasına yönelik bulgular Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: Öğrencilerin Nomofobi Düzeylerinin Evde Yaşayan İnsan Sayısına Göre Analizi

	Evdeki insan sayısı	N	\bar{X}	ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark	
Bilgiye erişememe boyutu	2	73	4,20	,45	Gruplararası	21,812	4	5,453	2,36	,05	-	
	3	321	3,78	,55		Grupiçi	3967,986	1718				2,310
	4	852	3,67	,52		Toplam	3989,798	1722				
	5	386	3,67	,49								
	6 >	91	3,61	,55								
Rahatlıktan feragat etme boyutu	2	73	3,70	,46	Gruplararası	4,699	4	1,175	,53	,70	-	
	3	321	3,52	,47		Grupiçi	3760,864	1718				2,189
	4	852	3,52	,46		Toplam	3765,563	1722				
	5	386	3,50	,50								
	6 >	91	3,37	,49								
İletişim kuramama boyutu	2	73	4,45	,61	Gruplararası	23,426	4	5,857	2,09	,08	-	
	3	321	3,95	,70		Grupiçi	4811,720	1718				2,801
	4	852	3,91	,70		Toplam	4835,146	1722				
	5	386	4,06	,60								
	6 >	91	3,89	,65								
Çevrimiçi bağlantıyı kaybetme boyutu	2	73	2,71	,62	Gruplararası	3,957	4	,989	,49	,73	-	
	3	321	2,50	,37		Grupiçi	3410,562	1718				1,985
	4	852	2,59	,39		Toplam	3414,519	1722				
	5	386	2,63	,40								
	6 >	91	2,60	,47								
Genel nomofobi algısı	2	73	3,78	,31	Gruplararası	8,666	4	2,166	1,35	,24	-	
	3	321	3,45	,28		Grupiçi	2741,105	1718				1,596
	4	852	3,43	,26		Toplam	2749,770	1722				
	5	386	3,48	,21								
	6 >	91	3,38	,29								

* $p < 0,05$ 1.2 2.3 3.4 4.5 5. 6 ve daha fazla

Tablo 7'de görüldüğü gibi öğrencilerin nomofobi düzeylerinin bütün boyutlarda evde yaşayan insan sayılarına göre bilgiye erişememe ($F_{(4-1718)} = 2,36$; $p > 0,05$), rahatlıktan feragat etme ($F_{(4-1718)} = ,53$; $p > 0,05$), iletişim kuramama ($F_{(4-1718)} = 2,09$; $p > 0,05$), çevrimiçi bağlantıyı kaybetme ($F_{(4-1718)} = ,49$; $p > 0,05$) ve nomofobi genel algılarının ($F_{(4-1718)} = 1,35$; $p > 0,05$) anlamlı farklılık göstermemektedir. Bulgulara göre öğrencilerin kaldıkları evde yaşayan kişi sayılarına göre nomofobi düzeylerinin farklılık göstermediği aksine benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Öğrencilerin nomofobi düzeylerinin okul türlerine göre karşılaştırılmasına yönelik bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: Öğrencilerin Nomofobi Düzeylerinin Okul Türlerine Göre Analizi

	Okul türü	N	\bar{X}	ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark	
Bilgiye erişememe boyutu	Ortaokul	536	3,25	,44	Gruplararası	198,857	5	39,771	18,01	,00*	1-2;	
	A. L.	742	3,94	,48	Grupiçi	3790,941	1717	2,208				1-3;
	S. Bil.	117	4,22	,39	Toplam	3989,798	1722					1-4;
	Fen L.	115	3,77	,53								1-6;
	BİLSEM	61	3,31	,55								2-5;
	MTAL	152	3,91	,63								3-5
Rahatlıktan feragat etme boyutu	Ortaokul	536	3,21	,41	Gruplararası	93,445	5	18,689	8,73	,00*	1-3; 1-4;	
	A. L.	742	3,72	,52	Grupiçi	3672,119	1717	2,139				4; 1-6
	S. Bil.	117	3,64	,42	Toplam	3765,563	1722					
	Fen L.	115	3,44	,30								
	BİLSEM	61	3,18	,26								
	MTAL	152	3,70	,51								
İletişim kuramama boyutu	Ortaokul	536	3,56	,69	Gruplararası	217,716	5	43,543	16,19	,00*	1-2; 1-3;	
	A. L.	742	4,22	,62	Grupiçi	4617,430	1717	2,689				1-6;
	S. Bil.	117	4,47	,53	Toplam	4835,146	1722					2-4; 2-5;
	Fen L.	115	3,64	,56								3-4;
	BİLSEM	61	3,34	,79								3-5; 4-6;
	MTAL	152	4,29	,68								6; 5-6
Çevrimiçi bağlantıyı kaybetme boyutu	Ortaokul	536	2,36	,32	Gruplararası	84,026	5	16,805	8,66	,00*	1-2; 1-6;	
	A. L.	742	2,72	,43	Grupiçi	3330,493	1717	1,940				2-4;
	S. Bil.	117	2,61	,44	Toplam	3414,519	1722					4-6
	Fen L.	115	2,26	,26								
	BİLSEM	61	2,48	,26								
	MTAL	152	3,04	,51								
Genel nomofobi algısı	Ortaokul	536	3,11	,24	Gruplararası	130,815	5	26,163	17,15	,00*	1-2; 1-3;	
	A. L.	742	3,66	,23	Grupiçi	2618,956	1717	1,525				1-6;
	S. Bil.	117	3,75	,17	Toplam	2749,770	1722					2-4; 2-5;
	Fen L.	115	3,27	,11								3-4;
	BİLSEM	61	3,08	,21								3-5; 4-6;
	MTAL	152	3,76	,32								6; 5-6

*p<0,05

1.Ortaokul 2.Anadolu Lisesi (A. L.) 3.Sosyal Bilimler 4. Fen lisesi 5. BİLSEM
6. Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (MTAL)

Tablo 8’de görüldüğü gibi öğrencilerin nomofobi düzeylerinin bütün boyutlarda okul türlerine göre bilgiye erişememe ($F_{(5-1717)}= 18,01$; $p<0,05$), rahatlıktan feragat etme ($F_{(5-1717)}= 8,73$; $p<0,05$), iletişim kuramama ($F_{(5-1717)}= 16,19$; $p<0,05$), çevrimiçi bağlantıyı kaybetme ($F_{(5-1717)}= 8,66$; $p<0,05$), ve nomofobi genel algılarının ($F_{(5-1717)}= 17,15$; $p<0,05$), anlamlı farklılık göstermektedir.

Farklılık gösteren grupların tespit etmek için Post Hoc TUKEY analizi yapılmıştır. Analiz sonunda bilgiye erişememe boyutunda farklılık ortaokul öğrencileriyle ($\bar{X}_O=3,25$) Anadolu liseleri öğrencileri ($\bar{X}_{AL}=3,94$) arasında, ortaokul öğrencileriyle ($\bar{X}_O=3,25$) ;Sosyal Bilimler öğrencileri ($\bar{X}_{SB}=4,22$) arasında, ortaokul öğrencileriyle ($\bar{X}_O=3,25$) Fen liseleri öğrencileri ($\bar{X}_{FL}=3,77$) arasında, ortaokul öğrencileriyle ($\bar{X}_O=3,25$) MTAL liseleri öğrencileri ($\bar{X}_{MTAL}=3,91$) arasında, AL öğrencileriyle ($\bar{X}_{AL}=3,94$) BİLSEM öğrencileri ($\bar{X}_{BİLSEM}=3,31$) arasında, Sosyal Bilimler öğrencileriyle ($\bar{X}_{SB}=4,22$) BİLSEM öğrencileri ($\bar{X}_{BİLSEM}=3,31$) arasında ve Ortaokul ve BİLSEM öğrencileri lehine daha düşük düzeydedir. Bu durum ortaokul ve BİLSEM öğrencilerinin bilgiye erişememe boyutunda nomofobi düzeylerinin diğer okul türlerinde öğrenim gören öğrencilere göre daha düşük olduğunu ortaya koymuştur.

Rahatlıktan feragat etme boyutunda ortaokul öğrencileriyle ($\bar{X}_O=3,21$) ;Sosyal Bilimler öğrencileri ($\bar{X}_{SB}=3,64$) arasında, ortaokul öğrencileriyle ($\bar{X}_O=3,21$) Fen liseleri öğrencileri ($\bar{X}_{FL}=3,44$) arasında ve ortaokul öğrencileriyle ($\bar{X}_O=3,21$) MTAL liseleri öğrencileri ($\bar{X}_{MTAL}=3,70$) arasında farklılık görüldüğü ve ortaokul öğrencileri lehine düşük olduğu görülmüştür. Bulgular ortaokul öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin daha düşük olduğunu orta koymaktadır.

İletişim kuramama boyutunda ortaokul öğrencileriyle ($\bar{X}_O=3,56$) Anadolu liseleri öğrencileri ($\bar{X}_{AL}=4,22$) arasında, ortaokul öğrencileriyle ($\bar{X}_O=3,56$) Sosyal Bilimler öğrencileri ($\bar{X}_{SB}=4,47$) arasında, ortaokul öğrencileriyle ($\bar{X}_O=3,56$) MTAL liseleri öğrencileri ($\bar{X}_{MTAL}=4,29$) arasında, AL öğrencileriyle ($\bar{X}_{AL}=4,22$) Fen liseleri öğrencileri ($\bar{X}_{FL}=3,64$) arasında, AL öğrencileriyle ($\bar{X}_{AL}=4,22$) BİLSEM öğrencileri ($\bar{X}_{BİLSEM}=3,34$) arasında, Sosyal Bilimler öğrencileriyle ($\bar{X}_{SB}=4,47$) Fen liseleri öğrencileri ($\bar{X}_{FL}=3,64$) arasında, Sosyal Bilimler öğrencileriyle ($\bar{X}_{SB}=4,47$) BİLSEM öğrencileri ($\bar{X}_{BİLSEM}=3,34$) arasında, Fen liseleri öğrencileriyle ($\bar{X}_{FL}=3,64$) MTAL liseleri öğrencileri ($\bar{X}_{MTAL}=4,29$) arasında, BİLSEM öğrencileriyle ($\bar{X}_{BİLSEM}=3,34$) MTAL liseleri öğrencileri ($\bar{X}_{MTAL}=4,29$) arasında

farklılık görüldüğü ve ortaokul, fen liseleri ve BİLSEM öğrencileri lehine daha düşük ölçülmüştür. Bulgular ortaokul, fen liseleri ve BİLSEM öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin daha düşük olduğunu orta koymaktadır.

Çevrimiçi bağlantıyı kaybetme boyutunda ortaokul öğrencileriyle ($\bar{X}_O = 2,36$) Anadolu liseleri öğrencileri ($\bar{X}_{AL} = 2,72$) arasında, ortaokul öğrencileriyle ($\bar{X}_O = 2,36$) MTAL liseleri öğrencileri ($\bar{X}_{MTAL} = 3,04$) arasında, Anadolu liseleri öğrencileriyle ($\bar{X}_{AL} = 2,72$) Fen liseleri öğrencileri ($\bar{X}_{FL} = 2,26$) arasında, Fen liseleri öğrencileriyle ($\bar{X}_{FL} = 2,26$) MTAL liseleri öğrencileri ($\bar{X}_{MTAL} = 3,04$) arasında farklılık görülmüş ve farkın ortaokul ve fen lisesi öğrencileri lehine düşük olduğu görülmüştür. Bulgular ortaokul ve fen liseleri öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin daha düşük olduğunu orta koymaktadır.

Genel nomofobi algılarının ortaokul öğrencileriyle ($\bar{X}_O = 3,11$) Anadolu liseleri öğrencileri ($\bar{X}_{AL} = 3,66$) arasında, ortaokul öğrencileriyle ($\bar{X}_O = 3,11$) Sosyal Bilimler öğrencileri ($\bar{X}_{SB} = 3,75$) arasında, ortaokul öğrencileriyle ($\bar{X}_O = 3,11$) MTAL liseleri öğrencileri ($\bar{X}_{MTAL} = 3,76$) arasında, Anadolu liseleri öğrencileriyle ($\bar{X}_{AL} = 3,66$) Fen liseleri öğrencileri ($\bar{X}_{FL} = 3,27$) arasında, Anadolu liseleri öğrencileriyle ($\bar{X}_{AL} = 3,66$) BİLSEM öğrencileri ($\bar{X}_{BİLSEM} = 3,08$) arasında, Sosyal Bilimler öğrencileriyle ($\bar{X}_{SB} = 3,75$) Fen liseleri öğrencileri ($\bar{X}_{FL} = 3,27$) arasında, Sosyal Bilimler öğrencileriyle ($\bar{X}_{SB} = 3,75$) BİLSEM öğrencileri ($\bar{X}_{BİLSEM} = 3,08$) arasında, Fen liseleri öğrencileri ($\bar{X}_{FL} = 3,27$) MTAL liseleri öğrencileri ($\bar{X}_{MTAL} = 3,76$) arasında, BİLSEM öğrencileriyle ($\bar{X}_{BİLSEM} = 3,08$) MTAL liseleri öğrencileri ($\bar{X}_{MTAL} = 3,76$) arasında farklılık görüldüğü ve farkın ortaokul, fen liseleri ve BİLSEM'de öğrenim gören öğrenciler lehine düşük olduğu görülmektedir. Bulgular ortaokul fen liseleri ve BİLSEM öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin daha düşük olduğunu orta koymaktadır.

Öğrencilerin nomofobi düzeylerinin sınıf seviyelerine göre karşılaştırılmasına yönelik bulgular Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9: Öğrencilerin Nomofobi Düzeylerinin Sınıf Seviyelerine Göre Analizi

	Sınıf	N	\bar{X}	ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark								
Bilgiye erişememe boyutu	5. sınıf	104	3,51	,58	Gruplararası	232,935	7	33,276	15,19	,00*	1-6; 2-5; 2-6; 2-7; 2-8; 3-5; 3-6; 3-7; 3-8; 4-5; 4-6; 4-7; 4-8								
	6. sınıf	178	3,04	,45															
	7. sınıf	135	3,29	,42															
	8. sınıf	160	3,22	,34															
	9. sınıf	402	3,84	,47															
	10. sınıf	318	4,17	,44															
	11. sınıf	294	3,90	,52															
	12. sınıf	132	3,83	,61															
	5. sınıf	104	3,20	,49								Gruplararası	136,599	7	19,514	9,22	,00*	1-6; 2-5; 2-6; 2-7; 3-7; 4-5; 4-6; 4-7	
	6. sınıf	178	3,10	,36															
	7. sınıf	135	3,39	,44															
	8. sınıf	160	3,12	,32															
9. sınıf	402	3,65	,49																
10. sınıf	318	3,88	,47																
11. sınıf	294	3,68	,45																
12. sınıf	132	3,25	,50																
İletişim kuramama boyutu	5. sınıf	104	3,53	,73	Gruplararası	217,356	7	31,051	11,53	,00*	1-5; 1-6; 1-7; 2-5; 2-6; 2-7; 3-6; 4-5; 4-6; 4-7								
	6. sınıf	178	3,29	,68															
	7. sınıf	135	3,74	,56															
	8. sınıf	160	3,62	,70															
	9. sınıf	402	4,16	,65															
	10. sınıf	318	4,36	,63															
	11. sınıf	294	4,24	,51															
	12. sınıf	132	3,79	,75															
	Çevrimiçi bağlantıyı kaybetme boyutu	5. sınıf	104	2,48								,44	Gruplararası	64,690	7	9,241	4,73	,00*	2-5; 2-6; 4-5; 4-6
		6. sınıf	178	2,31								,19							
		7. sınıf	135	2,42								,41							
		8. sınıf	160	2,28								,27							
9. sınıf		402	2,71	,44															
10. sınıf		318	2,85	,46															
11. sınıf		294	2,65	,41															
12. sınıf		132	2,46	,37															
Genel nomofobi algısı		5. sınıf	104	3,18	,36	Gruplararası	147,079	7	21,011	13,84	,00*	1-5; 1-6; 1-7; 2-5; 2-6; 2-7; 3-6; 3-7; 4-5; 4-6; 4-7; 5-8							
		6. sınıf	178	2,95	,20														
		7. sınıf	135	3,23	,24														
		8. sınıf	160	3,08	,19														
	9. sınıf	402	3,61	,27															
	10. sınıf	318	3,83	,21															
	11. sınıf	294	3,63	,13															
	12. sınıf	132	3,33	,29															
	*p<0,05	1.5. sınıf		2.6. sınıf									3.7. sınıf		4. 8. sınıf		5. 9. sınıf		6.10. sınıf

7.11. Sınıf

8.12. sınıf

Tablo 9’da görüldüğü gibi öğrencilerin nomofobi düzeylerinin bütün boyutlarda sınıf seviyelerine göre bilgiye erişememe ($F_{(7-1715)}= 15,19$; $p<0,05$), rahatlıktan feragat etme ($F_{(7-1715)}= 9,22$; $p<0,05$), iletişim kuramama ($F_{(7-1715)}= 11,53$; $p<0,05$), çevrimiçi bağlantıyı kaybetme ($F_{(7-1715)}= 4,73$; $p<0,05$), ve nomofobi genel algılarının ($F_{(7-1715)}= 13,84$; $p<0,05$), anlamlı farklılık göstermektedir.

Farklılık gösteren grupların tespit etmek için Post Hoc TUKEY analizi yapılmıştır. Analiz sonunda bilgiye erişememe boyutunda farklılık 5. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_5=3,51$) 10. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{10}=4,17$) arasında, 6. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_6=3,04$) 9. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_9=3,84$) arasında, 6. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_6=3,04$) 10. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{10}=4,17$) arasında, 6. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_6=3,04$) 11. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{11}=3,90$) arasında, 6. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_6=3,04$) 12. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{12}=3,83$) arasında, 7. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_6=3,29$) 9. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_9=3,84$) arasında, 7. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_6=3,29$) 10. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{10}=4,17$) arasında, 7. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_6=3,29$) 11. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{11}=3,90$) arasında, 7. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_6=3,29$) 12. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{12}=3,83$) arasında, 8. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_8=3,22$) 9. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_9=3,84$) arasında, 8. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_8=3,22$) 10. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{10}=4,17$) arasında, 8. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_8=3,22$) 11. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{11}=3,90$) arasında, 8. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_8=3,22$) 12. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{12}=3,83$) arasında farklılık görülmektedir ve fark liselerde öğrenim gören 9, 10, 11 ve 12. Sınıf öğrencileri lehine yüksektir.

Rahatlıktan feragat etme boyutunda 5. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_5=3,20$) 10. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{10}=3,88$) arasında, 6. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_6=3,10$) 9. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_9=3,65$) arasında, 6. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_6=3,10$) 10. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{10}=3,88$) arasında, 6. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_6=3,10$) 11. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{11}=3,68$) arasında, 7. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_6=3,39$) 11. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{11}=3,68$) arasında, 8. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_8=3,12$) 9. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_9=3,65$) arasında, 8. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_8=3,12$) 10. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{10}=3,88$) arasında, 8. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_8=3,12$) 11. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{11}=3,68$) arasında fark görülmektedir ve ortaokul sınıflarına göre 9, 10 ve 11. Sınıf öğrencileri lehine yüksektir.

İletişim kuramama boyutunda 5. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_5=3,53$) 9. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_9=4,16$) arasında, 5. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_5=3,53$) 10. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{10}=4,36$) arasında, 5. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_5=3,53$) 11. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{11}=4,24$) arasında, 6. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_6=3,29$) 9. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_9=4,16$) arasında, 6. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_6=3,29$) 10. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{10}=4,36$) arasında, 6. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_6=3,29$) 11. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{11}=4,24$) arasında, 7. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_6=3,74$) 10. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{10}=4,36$) arasında, 8. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_8=3,62$) 9. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_9=4,16$) arasında, 8. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_8=3,62$) 10. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{10}=4,36$) arasında, 8. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_8=3,12$) 11. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{11}=4,24$) arasında, farklılık görülmektedir ve fark liselerde öğrenim gören 9, 10 ve 11. Sınıf öğrencileri lehine yüksektir.

Çevrimiçi bağlantıyı kaybetme boyutunda 6. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_6=2,21$) 9. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_9=2,71$) arasında, 6. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_6=3,21$) 10. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{10}=2,85$) arasında, 8. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_8=2,28$) 9. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_9=2,71$) arasında, 8. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_8=2,28$) 10. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{10}=2,85$) arasında fark vardır ve fark 9, ve 10. Sınıf öğrencileri lehine yüksektir.

Genel nomofobi algıları farklılık 5. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_5=3,18$) 9. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_9=2,61$) arasında, 5. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_5=3,18$) 10. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{10}=3,83$) arasında, 5. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_5=3,18$) 11. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{11}=3,63$) arasında, 6. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_6=2,95$) 9. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_9=3,61$) arasında, 6. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_6=2,95$) 10. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{10}=3,83$) arasında, 6. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_6=2,95$) 11. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{11}=3,63$) arasında, 7. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_6=3,23$) 10. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{10}=3,83$) arasında, 7. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_6=3,23$) 11. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{11}=3,63$) arasında, 8. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_8=3,08$) 9. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_9=3,61$) arasında, 8. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_8=3,08$) 10. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{10}=3,83$) arasında, 8. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_8=3,08$) 11. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{11}=3,63$) arasında, 9. Sınıf öğrencileriyle ($\bar{X}_9=3,61$) 12. Sınıf öğrencileri ($\bar{X}_{12}=3,33$) arasında farklılık görülmektedir ve fark liselerde öğrenim gören 9, 10 ve 11. Sınıf öğrencileri lehine yüksektir.

Özetle ortaokullardaki sınıflara göre liselerdeki sınıfların nomofobi düzeyleri daha yüksek çıkmıştır. Bunun sebebi ortaokul ve 12. Sınıf öğrencilerinin telefon kullanımlarının daha az olmasıdır.

Öğrencilerin nomofobi düzeylerinin kullandıkları ağ sayısına göre karşılaştırılmasına yönelik bulgular Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10: Öğrencilerin Nomofobi Düzeylerinin Kullandıkları Sosyal Ağ Sayısına Göre Analizi

	Ağ sayısı	N	\bar{X}	ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Bilgiye erişememe boyutu	Yok	106	2,78	,98	Gruplararası	274,619	7	39,231	18,11	,00*	1-2; 1-3; 1-4; 1-5; 1-6; 1-7; 1-8; 2-4; 2-5; 2-6; 2-8; 3-4; 3-5; 3-6; 3-8; 4-6
	1	350	3,41	,78	Grupiçi	3715,179	1715	2,166			
	2	438	3,51	,46	Toplam	3989,798	1722				
	3	362	3,88	,47							
	4	211	4,04	,97							
	5	122	4,40	,52							
	6	56	4,00	,80							
	7>	78	4,40	,72							
Rahatlıktan feragat etme boyutu	Yok	106	2,69	,73	Gruplararası	262,043	7	37,435	18,32	,00*	1-3; 1-4; 1-5; 1-6; 1-7; 1-8; 2-4; 2-5; 2-6; 2-7; 2-8; 3-4; 3-5; 3-6; 3-7; 3-8
	1	350	3,11	,82	Grupiçi	3503,520	1715	2,043			
	2	438	3,38	,67	Toplam	3765,563	1722				
	3	362	3,75	,62							
	4	211	3,75	,50							
	5	122	4,06	,96							
	6	56	4,26	,77							
	7>	78	4,10	,72							
İletişim kuramama boyutu	Yok	106	2,88	,66	Gruplararası	238,780	7	34,111	12,72	,00*	1-2; 1-3; 1-4; 1-5; 1-6; 1-7; 1-8; 2-4; 2-5; 2-6; 2-8
	1	350	3,68	,95	Grupiçi	4596,366	1715	2,680			
	2	438	3,92	,91	Toplam	4835,146	1722				
	3	362	4,12	,67							
	4	211	4,32	,87							
	5	122	4,36	,84							
	6	56	4,26	,76							
	7>	78	4,53	,72							
Çevrimiçi bağlantıyı kaybetme boyutu	Yok	106	2,13	,91	Gruplararası	151,417	7	21,631	11,36	,00*	1-4; 1-3; 1-4; 1-5; 1-6; 1-7; 1-8; 2-4; 2-5; 2-6; 2-7; 2-8; 3-6; 37-; 3-8; 4-8
	1	350	2,31	,88	Grupiçi	3263,102	1715	1,903			
	2	438	2,44	,72	Toplam	3414,519	1722				
	3	362	2,68	,76							
	4	211	2,73	,62							
	5	122	3,09	,67							
	6	56	3,23	,80							
	7>	78	3,22	,68							
Genel nomofobi algısı	Yok	106	2,63	,78	Gruplararası	215,241	7	30,749	20,80	,00*	1-2; 1-3; 1-4; 1-5; 1-6; 1-7; 1-8; 2-4; 2-5; 2-6; 2-7; 2-8; 3-4; 3-5; 3-6; 3-7; 3-8
	1	350	3,14	,96	Grupiçi	2534,529	1715	1,478			
	2	438	3,34	,70	Toplam	2749,770	1722				
	3	362	3,62	,67							
	4	211	3,72	,86							
	5	122	3,98	,98							
	6	56	3,95	,67							
	7>	78	4,07	,69							

*p<0,05

1.Yok

2.1

3.2

4.3

5.4

6.5

7.6

8.7>

Tablo 10'da görüldüğü gibi öğrencilerin nomofobi düzeylerinin bütün boyutlarda kullandıkları ağ sayılarına göre bilgiye erişememe ($F_{(7-1715)}= 18,11$; $p<0,05$), rahatlıktan feragat etme ($F_{(7-1715)}= 18,32$; $p<0,05$), iletişim kuramama ($F_{(7-1715)}= 12,72$; $p<0,05$), çevrimiçi bağlantıyı kaybetme ($F_{(7-1715)}= 11,36$; $p<0,05$), ve nomofobi genel algılarının ($F_{(7-1715)}= 20,80$; $p<0,05$), anlamlı farklılık göstermektedir.

Farklılık gösteren grupların tespit etmek için Post Hoc TUKEY analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları yukarıda tablo 10'da detaylarıyla verilmiştir. Bütün boyutlarda sosyal ağ kullanmayanlarla sosyal ağ kullananlar arasında fark bulunmuştur. Bunun yanında sosyal ağ sayısı 1, 2 ve 3 olanların hem birbirleri ile hem de 4, 5, 6 ve 7 ve üzeri olanlarla aralarında fark görülmüştür. Öğrencilerin kullandıkları sosyal ağ sayısı arttıkça nomofobi düzeylerinin de arttığı görülmüştür. Buna göre sosyal ağ kullanım sayısı arttıkça nomofobi sayısının da arttığı tespit edilmiştir.

Öğrencilerin nomofobi düzeylerinin günlük telefonda geçen süreye göre karşılaştırılmasına yönelik bulgular Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11: Öğrencilerin Nomofobi Düzeylerinin Günlük Telefonda Geçen Süreye Göre Analizi

	Süre	N	\bar{X}	ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Bilgiye erişememe boyutu	1 saat <	394	2,99	,77	Gruplararası Grupiçi Toplam	397,793	6	66,299	31,67	,00*	1-2; 1-3; 1-4; 1-5; 1-6; 1-7; 2-3; 2-4; 2-5; 2-6; 2-7; 3-5; 2-7
	2 saat	402	3,49	,82		3592,005	1716	2,093			
	3 saat	346	3,92	,92		3989,798	1722				
	4 saat	252	4,06	,97							
	5 saat	159	4,29	,82							
	6 saat	60	4,43	,83							
	7 saat >	110	4,33	,67							
Rahatlıktan feragat etme boyutu	1 saat <	394	2,87	,74	Gruplararası Grupiçi Toplam	421,495	6	70,249	36,04	,00*	1-2; 1-3; 1-4; 1-5; 1-6; 1-7; 2-3; 2-4; 2-5; 2-6; 2-7; 3-5; 3-6; 3-7; 4-6; 4-7
	2 saat	402	3,26	,92		3344,068	1716	1,949			
	3 saat	346	3,62	,82		3765,563	1722				
	4 saat	252	3,80	,96							
	5 saat	159	4,07	,98							
	6 saat	60	4,45	,94							
	7 saat >	110	4,49	,86							
İletişim kuramama boyutu	1 saat <	394	3,32	,84	Gruplararası Grupiçi Toplam	322,127	6	53,688	20,41	,00*	1-2; 1-3; 1-4; 1-5; 1-6; 1-7; 2-3; 2-4; 2-5; 2-6; 2-7
	2 saat	402	3,78	,77		4513,020	1716	2,630			
	3 saat	346	4,21	,68		4835,146	1722				
	4 saat	252	4,31	,75							
	5 saat	159	4,37	,95							
	6 saat	60	4,56	,88							
	7 saat >	110	4,61	,77							
Çevrimiçi bağlantıyı kaybetme boyutu	1 saat <	394	2,18	,76	Gruplararası Grupiçi Toplam	272,104	6	45,351	24,76	,00*	1-2; 1-3; 1-4; 1-5; 1-6; 1-7; 2-3; 2-4; 2-5; 2-6; 2-7; 3-5; 3-6; 3-7; 4-7
	2 saat	402	2,30	,93		3142,415	1716	1,831			
	3 saat	346	2,59	,55		3414,519	1722				
	4 saat	252	2,80	,78							
	5 saat	159	3,12	,68							
	6 saat	60	3,26	,84							
	7 saat >	110	3,49	,87							
Genel nomofobi algısı	1 saat <	394	2,86	,76	Gruplararası Grupiçi Toplam	335,389	6	55,898	39,72	,00*	1-2; 1-3; 1-4; 1-5; 1-6; 1-7; 2-3; 2-4; 2-5; 2-6; 2-7; 3-5; 3-6; 3-7; 4-7
	2 saat	402	3,22	,65		2414,382	1716	1,407			
	3 saat	346	3,60	,70		2749,770	1722				
	4 saat	252	3,75	,69							
	5 saat	159	3,97	,70							
	6 saat	60	4,18	,92							
	7 saat >	110	4,24	,60							

*p<0,05

1.1 saat ve daha az 2.2 saat 3.3 saat 4. 4 saat 5. 5 saat 6.6 saat 7.7 saat ve daha fazla

Tablo 11’de görüldüğü gibi öğrencilerin nomofobi düzeylerinin bütün boyutlarda günlük telefonda geçen süreye göre bilgiye erişememe ($F_{(6-1716)}= 31,67$; $p<0,05$), rahatlıktan feragat etme ($F_{(6-1716)}= 36,04$; $p<0,05$), iletişim kuramama ($F_{(6-1716)}= 20,41$; $p<0,05$), çevrimiçi bağlantıyı kaybetme ($F_{(6-1716)}= 24,76$; $p<0,05$) ve nomofobi genel algılarının ($F_{(6-1716)}= 39,72$; $p<0,05$) anlamlı farklılık göstermektedir.

Farklılık gösteren grupların tespit etmek için Post Hoc TUKEY analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları yukarıda tablo 11’de detaylarıyla verilmiştir. Bütün boyutlarda günlük telefonda geçen süresi 1 saatten az, 2 ve 3 saat olan öğrenciler arasında ve 1 saatten az, 2 ve 3 saat olan öğrencilerle 4, 5, 6 ve 7 saat ve üstü olan öğrenciler arasında fark bulunmuştur. Öğrencilerin günlük kullanım süresi arttıkça nomofobi düzeylerinin de arttığı görülmüştür.

Öğrencilerin nomofobi düzeylerinin ailenin aylık gelirine göre karşılaştırılmasına yönelik bulgular Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12: Öğrencilerin Nomofobi Düzeylerinin Ailenin Aylık Gelir Düzeyine Göre Analizi

	Gelir	N	\bar{X}	ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Bilgiye erişememe boyutu		123	3,65	,87	Gruplararası	13,123	6	2,187	,94	,46	-
		373	3,64	,89	Grupiçi	3976,675	1716	2,317			
					Toplam	3989,798	1722				
	Belirtmek istemiyor	373	3,64	,89							
	Asgari ücret ve daha az	547	3,79	,52							
	5500-10000										
	11000-15000	331	3,79	,75							
	16-20 bin										
	21-25 bin	179	3,60	,57							
	26 bin ve üzeri	77	3,55	,57							
		93	3,59	,69							
Rahatlıktan feragat etme boyutu		123	3,51	,53	Gruplararası	19,570	6	3,262	1,49	,17	-
		373	3,35	,46	Grupiçi	3745,993	1716	2,183			
					Toplam	3765,563	1722				
	Belirtmek istemiyor	373	3,35	,46							
	Asgari ücret ve daha az	547	3,57	,91							
	5500-10000										
	11000-15000	331	3,63	,58							
	16-20 bin										
	21-25 bin	179	3,41	,48							
	26 bin ve üzeri	77	3,52	,47							
		93	3,65	,89							
İletişim kuramama boyutu		123	3,88	,83	Gruplararası	13,521	6	2,253	,80	,56	-
		373	3,85	,90	Grupiçi	4821,625	1716	2,810			
					Toplam	4835,146	1722				
	Belirtmek istemiyor	373	3,85	,90							
	Asgari ücret ve daha az	547	4,01	,76							
	5500-10000										
	11000-15000	331	4,09	,93							
	16-20 bin										
	21-25 bin	179	4,00	,65							
	26 bin ve üzeri	77	4,02	,80							
		93	3,86	,84							
Çevrimiçi bağlantıyı kaybetme boyutu		123	2,58	,81	Gruplararası	7,769	6	1,295	,65	,68	-
		373	2,53	,76	Grupiçi	3406,750	1716	1,985			
					Toplam	3414,519	1722				
	Belirtmek istemiyor	373	2,53	,76							
	Asgari ücret ve daha az	547	2,59	,73							
	5500-10000										
	11000-15000	331	2,71	,76							
	16-20 bin										
	21-25 bin	179	2,56	,92							
	26 bin ve üzeri	77	2,48	,80							
		93	2,53	,85							
Genel nomofobi algısı		123	3,42	,75	Gruplararası	10,122	6	1,687	1,05	,38	-
		373	3,35	,74	Grupiçi	2739,648	1716	1,597			
					Toplam	2749,770	1722				
	Belirtmek istemiyor	373	3,35	,74							
	Asgari ücret ve daha az	547	3,50	,68							
	5500-10000										
	11000-15000	331	3,57	,65							
	16-20 bin										
	21-25 bin	179	3,41	,80							
	26 bin ve üzeri	77	3,42	,66							
		93	3,42	,93							

*p<0,05

1.1 saat ve daha az 2.2 saat 3.3 saat 4. 4 saat 5. 5 saat 6.6 saat 7.7 saat ve daha fazla

Tablo 12’de görüldüğü gibi öğrencilerin nomofobi düzeylerinin bütün boyutlarda ailenin aylık gelir düzeyine göre bilgiye erişememe ($F_{(6-1716)} = ,94$; $p > 0,05$), rahatlıktan feragat etme ($F_{(6-1716)} = 1,49$; $p > 0,05$), iletişim kuramama ($F_{(6-1716)} = ,80$; $p > 0,05$), çevrimiçi bağlantıyı kaybetme ($F_{(6-1716)} = ,65$; $p > 0,05$) ve nomofobi genel algılarının ($F_{(6-1716)} = 1,05$; $p > 0,05$) anlamlı farklılık göstermemektedir. Bulgulara göre ailelerinin aylık gelir düzeylerine göre öğrencilerin

nomofobi düzeyleri farklılaşmamaktadır. Bu durum aynı zamanda nomofobi seviyelerinin aile gelirlerine göre değişiklik göstermediğini de ortaya koymaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrencilerin nomofobi düzeyleri büyük ölçüde ve genel olarak orta düzeydedir ve en yüksek düzey iletişim kuramam boyutundadır. Bunu sırasıyla bilgiye erişememe ve rahatlıktan feragat etme boyutları izlemiştir. En düşük ortalama ise “Hafif” derecesinde çevrimiçi bağlantıyı kaybetme boyutundadır. Bu durum sevindirici görülmekle birlikte tedbir alma gerekliliğini de ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin nomofobi düzeylerinin kendisine ait oda durumu, evde yaşayan insan sayısı ve ailenin aylık gelir düzeylerine göre farklılık göstermediği ancak cinsiyet, yaş, okul türü, sınıf ve kullandıkları sosyal ağ sayılarına göre anlamlı farklılık göstermektedir. Cinsiyetlerine göre bütün boyutlarda ve genel olarak kızların erkeklerden daha yüksek düzeyde nomofobi yaşadıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin nomofobi düzeylerinin yaşlarına göre nomofobi düzeylerinin diğer yaşlara göre 14-15 ve 16-17 yaşlarındaki öğrenciler lehine yüksek olduğu görülürken daha küçük öğrencilerin ve 18-19 yaş grubu öğrencilerinin de üst öğrenime hazırlık yaptıkları için daha kontrollü oldukları ve bu nedenle de nomofobi düzeylerinin düşük olduğundan dolayı farklılık görülmektedir.

Öğrencilerden ortaokul fen liseleri ve BİLSEM öğrencilerinin diğer okul türlerindeki öğrencilere göre nomofobi düzeylerinin daha düşük olduğu saptanmıştır. Ortaokul öğrencilerinin daha küçük olmaları Fen liseleri ve BİLSEM öğrencilerinin de bilinçli, zeki ve üstün yetenekli öğrenciler olmalarından dolayı nomofobi düzeyleri diğer okul türlerindeki öğrencilerden daha düşük çıkmıştır.

Sınıf seviyelerine göre ortaokullardaki sınıflara göre 12. Sınıflar hariç liselerdeki sınıfların nomofobi düzeyleri daha yüksek çıkmıştır. Bunun sebebi ortaokul ve 12. Sınıf öğrencilerinin telefon kullanımlarının daha az olmasıdır. Ortaokul öğrencilerinin daha az ve kontrollü telefon kullandıkları ve 12. Sınıfların da üst öğrenim sınavı nedeniyle telefon kullanımlarının diğer öğrencilerden daha az olmasıdır.

Öğrencilerin nomofobi düzeylerinin bütün boyutlarda sosyal ağ kullanmayanlarla sosyal ağ kullananlar arasında fark bulunmuştur. Bunun yanında sosyal ağ sayısı 1, 2 ve 3 olanların hem birbirleri ile hem de 4, 5, 6, 7 ve üzeri olanlarla aralarında fark görülmüştür. Öğrencilerin kullandıkları sosyal ağ sayısı arttıkça nomofobi düzeylerinin de arttığı görülmüştür. Buna göre sosyal ağ kullanım sayısı arttıkça nomofobi sayısının da arttığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin nomofobi düzeylerinin bütün boyutlarda günlük telefonda geçen süresi 1 saatten az, 2 ve 3 saat olan öğrenciler arasında ve 1 saatten az, 2 ve 3 saat olan öğrencilerle 4, 5, 6, 7 saat ve üstü olan öğrenciler arasında fark bulunmuştur. Öğrencilerin günlük kullanım süresi arttıkça nomofobi düzeylerinin de arttığı tespit edilmiştir.

Öneriler;

1. Öğrencilerin nomofobi düzeyleri orta düzeydedir ve acilen kontrol altına almak için tedbir alınmalı ve bilinçlendirme eğitimleri yapılabilir.
2. Nomofobi ile ilgili aile eğitimleri ve bilinçlendirme çalışmaları yapılabilir.
3. Öğrencilerin kullandıkları sosyal ağ sayısının bilinçli kullanım ile azaltılması sağlanabilir.
4. Öğrencilerin günlük telefonda geçirdikleri sürenin azaltılması için bilinçlendirme ve farkındalıkları hem aile hem öğrencilere kazandırılabilir.
5. Bu konuda kamuoyu başta olmak üzere kamuoyunu bilgilendirici çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

Akhoroz, M. (2019). *Examining The Relationship Between Personality Traits And Nomophobia Among Preservice Teachers*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Bilgisayar Eğitimi ve Öğretimi Teknoloji Bölümü, Orta Doğu Teknik Üniversitesi. Ankara.

Akıllı, G. & Gezgin, D. M. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Nomofobi Düzeyleri ile Farklı Davranış Örüntülerinin Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1 (40), 0-0. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maeuefd/issue/26849/282358>

Akun, A. ve Andreani, W. (2017). Powerfully technologized, powerlessly connected: The psychosemiotics of nomophobia. In *2017 10th International Conference on Human System Interactions (HSI)* (pp. 306-310). IEEE.

Apak, E. ve Yaman, Ö. M. (2019). Üniversite öğrencilerinde nomofobi yaygınlığı ve nomofobi ile sosyal fobi arasındaki ilişki: Bingöl Üniversitesi örnekleme. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 6, 611-629. <http://dx.doi.org/10.15805/addicta.2019.6.3.0078>.

Arpaci, I. (2019). Culture and nomophobia: The role of vertical versus horizontal collectivism in predicting nomophobia. *Information Development*. 35(1). 96-106. Doi: 10.1177/0266666917730119.

- Ayar, D., Gerçeker, G. Ö., Özdemir, E. Z. ve Bektas, M. (2018). The effect of problematic internet use, social appearance anxiety, and social media use on nursing students ' nomophobia levels. *CIN: Computers, Informatics, Nursing*, 36(12), 589-595.
- Bak, G. (2019). X, Y ve Z Kuşağında Nomofobi: Nitel Bir Araştırma. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(5): 288-302.
- Bartwal, J. ve Nath, B. (2020). Evaluation of nomophobia among medical students using smartphone in north India. *Medical Journal Armed Forces India*, 76(4), 451-455.
- Bhattacharya, S., Bashar, M. A., Srivastava, A. ve Singh, A. (2019). Nomophobia: No mobile phone phobia. *Journal of family medicine and primary care*, 8(4), 1297.
- Bragazzi, N. L., and Del Puente, G. (2014). A proposal for including nomophobia in the new DSM-V. *Psychology Research and Behavior Management* (7), 155–160. doi:10.2147/PRBM.S41386
- Buctot, D. B., Kim, N., & Kim, S. H. (2020). The role of nomophobia and smartphone addiction in the lifestyle profiles of junior and senior high school students in the philippines. *Social Sciences & Humanities Open*, 2(1), 1-14. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3571366>
- Bülbül, H., Tunç, T. (2018). Telefon ve Oyun Bağımlılığı: Ölçek İncelemesi, Başlama Yaşı ve Başarıyla İlişkisi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 9 (21): 1-13.
- Büyükçolpan, H. (2019). *Üniversite öğrencilerinde nomofobi, bağlanma biçimleri, depresyon ve algılanan sosyal destek* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara
- Cabı, E. ve Alp, D. (2020). Ortaöğretim Öğrencilerinin Nomofobi Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(1).
- Caponnetto, P., Inguscio, L., Valeri, S., Maglia, M., Polosa, R., Lai, C. ve Mazzoni, G. (2021). Smartphone addiction across the lifetime during Italian lockdown for COVID-19. *Journal of addictive diseases*, 1-11.
- Cheng, S. S., Zhang, C. Q. ve Wu, J. Q. (2020). Mindfulness and Smartphone Addiction before Going to Sleep among College Students: The Mediating Roles of Self-Control and Rumination. *Clocks & Sleep*, 2(3), 354-363.
- Çırak, S. N. ve İslim, O. F. (2021). Investigation into Nomophobia amongst Turkish pre-service teachers. *Education and Information Technologies*, 26(2), 1877-1895.
- Daei, A., Ashrafi-Rizi, H. ve Soleymani, M. R. (2019). Nomophobia and health hazards: Smartphone use and addiction among university students. *International journal of preventive medicine*, 10(1).202.
- Darvishi, M., Noori, M., Nazer, M. R., Sheikholeslami, S. ve Karimi, E. (2019). Investigating different dimensions of nomophobia among medical students: a cross-sectional study. *Open access Macedonian journal of medical sciences*, 7(4), 573.
- Demirci, K., Akgönül, M., ve Akpınar, A. (2015). Relationship of smartphone use severity with sleep quality, depression, and anxiety in university students. *Journal of Behavioral Addictions*, 4(2), 85–92. doi:10.1556/2006.4.2015.010
- Dixit, S., Shukla, H., Bhagwat, A. K., Bindal, A., Goyal, A., Zaidi, A. K. ve Shrivastava, A. (2010). A study to evaluate mobile phone dependence among students of a medical college and associated hospital of central India. *Indian journal of community medicine: official publication of Indian Association of Preventive & Social Medicine*. 35(2). 339.
- Erdem, H., Kalkın, G., Türen, Ü. ve Deniz, M. (2016). Üniversite Öğrencilerinde Mobil Telefon Yoksunluğu Korkusunun (Nomofobi) Akademik Başarıya Etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 21 (3). 923-936.
- Ergin, Z. E. (2020). *Lise öğrencilerinin nomofobi düzeylerini etkileyen faktörler*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Farooqui, I. A., Pore, P. ve Gothankar, J. (2018). Nomophobia: an emerging issue in medical institutions? *Journal of Mental Health*, 27(5), 438-441.
- Gezgin D. M., Şumuer, E., Arslan, O. ve Yıldırım, S. (2017). Öğretmen Adayları Arasında Nomofobi Yaygınlığı: Trakya Üniversitesi Örneği. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 7(1). 86-95.
- Gezgin, D. M., Şahin, Y. L. ve Yıldırım, S. (2017). Sosyal ağ kullanıcılarının nomofobi düzeylerinin çeşitli faktörler açısından incelenmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*. 7(1). 1-15.

- Göktaş, H. (2019). *Lise Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılığı, Mobil Telefon Yoksunluğu Korkusu (Nomofobi) Ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Isparta.
- Gürbüz, I. B. ve Özkan, G. (2020). What is your level of nomophobia? An investigation of prevalence and level of nomophobia among young people in turkey. *Community mental health journal*, 56(5), 814-822.
- Gürsel, C. (2018). Türk Üniversite Öğrencileri Arasında Cep Telefonu Kullanımı ile İlişkili Belirtiler, *International Journal of Innovative Research in Education*. 5(2): 41-50.
- Hoşgör, H., Taşkın Tandoğan, Ö., Gündüz Hoşgör, D. (2017). Nomofobinin günlük akıllı telefon kullanım süresi ve okul başarısı üzerindeki etkisi: Sağlık personeli adayları örneği. *The Journal Of Academic Social Sciences*.
- Kaviani, F., Robards, B., Young, K. L. ve Koppel, S. (2020). Nomophobia: Is the Fear of Being without a Smartphone Associated with Problematic Use?. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(17), 6024.
- King, A. L. S., Valença, A. M. ve Nardi, A. E. (2010). Nomophobia: the mobile phone in panic disorder with agoraphobia: reducing phobias or worsening of dependence?. *Cognitive and Behavioral neurology*, 23(1), 52-54.
- Kuyucu M. (2017). Gençlerde akıllı telefon kullanımı ve akıllı telefon bağımlılığı sorunsalı: Akıllı telefon (kolik) üniversite gençliği. *Global Media Journal TR Edition*: 32859
- Lin, C. Y., Griffiths, M. D., & Pakpour, A. H. (2018). Psychometric evaluation of Persian Nomophobia Questionnaire: Differential item functioning and measurement invariance across gender. *Journal of behavioral addictions*, 7(1), 100-108. <https://doi.org/10.1556/2006.7.2018.11>
- Louragli, I., Ahami, A., Khadmaoui, A., Mammad, K., & Lamrani, A. C. (2018). Evaluation of the nomophobia's prevalence and its impact on school performance among adolescents in morocco. *Problems of Psychology In The 21st Century*, 12(2), 84-94. <https://doi.org/10.33225/ppc/18.12.84>
- Mengi, A., Singh, A. ve Gupta, V. (2020). An institution-based study to assess the prevalence of Nomophobia and its related impact among medical students in Southern Haryana, India. *Journal of family medicine and primary care*, 9(5), 2303.
- Mir, R. ve Akhtar, M. (2020). Effect of nomophobia on the anxiety levels of undergraduate students. *JPMA*, 70(1492).
- Moreno-Guerrero, A. J., López-Belmonte, J., Romero-Rodríguez, J. M. ve Rodríguez-García, A. M. (2020). Nomophobia: impact of cell phone use and time to rest among teacher students. *Heliyon*, 6(5), e04084.
- Nawaz, I., Sultana, I., Amjad, M. J. ve Shaheen, A. (2017). Measuring the enormity of nomophobia among youth in Pakistan. *Journal of Technology in Behavioral Science*, 2(3), 149-155.
- Osorio-Molina, C., Martos-Cabrera, M. B., Membrive-Jimenez, M. J., Vargas-Roman, K., Martos, N. S., Ortega-Campos, E. ve Gómez-Urquiza, J. L. (2020). Smartphone Addiction, Risk Factors And Its Adverse Effects In Nursing Students: A Systematic Review And Meta-Analysis. *Nurse Education Today*, 104741.98.
- Öz, H. ve Tortop, H. S. (2018). Üniversite Okuyan Genç Yetişkinlerin Mobil Telefon Yoksunluğu Korkusu (Nomofobi) İle Kişilik Tipleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yeni Medya Elektronik Dergi*, 2(3): 146-159.
- Özdemir, B., Çakır, O. ve Hussain, I. (2018). Prevalence of Nomophobia among university students: A comparative study of Pakistani and Turkish undergraduate students. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 14(4), 1519-1532.
- Polat, R. (2017). Dijital Hastalık Olarak Nomofobi. *Yeni Medya Elektronik Dergi*, 1(2): 164-172.
- Rodríguez-García, A. M., Moreno-Guerrero, A. J. ve Lopez Belmonte, J. (2020). Nomophobia: An individual 's growing fear of being without a smartphone a systematic literature review. *International journal of environmental research and public health*, 17(2), 580.
- Schwaiger, E. ve Tahir, R. (2020). Nomophobia and its predictors in undergraduate students of Lahore, Pakistan. *Heliyon*, 6(9), e04837.
- Sırakaya, M. (2018). Ön Lisans Öğrencilerinin Nomofobi Düzeylerinin Akıllı Telefon Kullanım Durumlarına Göre İncelenmesi. *Mersin University Journal of the Faculty of Education*. 14(2), 714-727.
- Tabachnik, B. G., Fidell, L.S. (2013). Using multivariate statistics (6e éd.). Boston, É.-U. U.: Pearson
- Torrejón, Molina ve Manchego (2020). Nomophobia in University Students. *International Journal of Early Childhood Special Education (INT. International Journal of Early Childhood*, 12(1), 488-495.

- Türen, U., Erdem, H. & Kalkın, G. (2017). Mobil telefon yoksunluğu korkusu (nomofobi) yayılımı: Türkiye'den üniversite öğrencileri ve kamu çalışanları örnekleme. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 10(1), 1-12. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gazibtd/issue/27536/289670>.
- Yavuz, M., Altan, B., Bayrak, B., Gündüz, M. ve Bolat, N. (2019). The relationships between nomophobia, alexithymia and metacognitive problems in an adolescent population. *The Turkish journal of pediatrics*, 61(3), 345-351.
- Yıldırım, C., Correia, A. P. (2015). Exploring the dimensions of nomophobia: development and validation of a self-reported questionnaire. *Computers in Human Behavior*, 49, 130-137.
- Yıldırım, C., Sumuer, E., Adnan, M., & Yıldırım, S. (2016). A growing fear: Prevalence of nomophobia among Turkish college students. *Information Development*, 32(5), 1322-1331. <https://doi.org/10.1177/0266666915599025>
- Yıldırım, S. ve Kişioğlu, A.N. (2018). Teknolojinin Getirdiği Yeni Hastalıklar: Nomofobi, Netlessfobi, Fomo. *SDÜ Tıp Fak Dergisi*, 25(4): 473-480.